

Pedagogisen osuuskunnan parhaat käytänteet

Toimeksiantajana Y-kampus, Tampereen korkeakoulu-yhteisö

Eeva Haapamäki

Linda Kivialho

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2019

Yrittäjyyden ja tiimijohtamisen tutkinto-ohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Yrittäjyyden ja tiimijohtamisen tutkinto-ohjelma

HAAPAMÄKI, EEVA & KIVIALHO, LINDA:
Pedagogisen osuuskunnan parhaat käytänteet
Y-kampus, Tampereen korkeakouluuyhteisö

Opinnäytetyö 74 sivua, joista liitteitä 5 sivua
Lokakuu 2019

Yrittäjyyskasvatus on nostettu EU:n ja Suomen koulutusta koskevissa linjauksissa vahvasti esille. Pedagoginen osuuskunta on oppimisympäristönä yksi yrittäjyyskasvatuksen väline. Opinnäytetyön tavoitteena on pohjustaa pedagogisen osuuskunnan perustamista Tampereen korkeakouluuyhteisön kolmelle eri Y-kampukselle. Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää parhaat käytänteet, jotka täyttyä ottaa huomioon pedagogisen osuuskunnan konseptointia varten.

Tutkimuksen aineisto koostuu teemahaastatteluista. Haastattelujen pohjalta selvisi, että osuuskunnan toiminnassa on tärkeää, että vastuu toiminnasta on opiskelijoilla. Opettajien tai oppilaitoksen henkilökunnan rooli tulee olla opetuksen sijaan enemmän valmentava. Näiden asioiden huomioimisen seurauksena opiskelijoille syntyy sitoutuminen osuuskunnan toimintaan ja osuuskunnan jatkuvuus varmistuu. Pedagogisessa osuuskunnassa tehtävän työn opinnollistaminen eli muuttaminen opintopisteiksi tulee olla joustavaa ja se tulee tehdä helpoksi opiskelijan kannalta.

Työssä perehdytään pedagogisen osuuskunnan kokonaisuuteen ja toimivuuteen osana yrittäjyysopintoja sekä yhdistetään tutkimuskohteiden parhaat käytänteet Euroopan Komission 2016 tekemään yrittäjyysosaamisen viitekehukseen EntreCompiin. Esitämme kehitysehdotuksena kolme yrittäjyyspolkua pedagogisen osuuskunnan toiminnan pohjaksi. Yrittäjä-polussa mukana olevat opiskelijat kantavat vastuun osuuskunnan toiminnasta ja opiskelijat toimivat siinä hyvin itsenäisesti. Projektityö-polussa opiskelijat kokeilevat yrittäjyyttä erilaisia asiakasprojekteja yhdessä muiden kanssa tehden. Minustako yrittäjä? -polulla opiskelijat harjoittelevat yrittäjyystaitoja ja tutustuvat omiin vahvuuksiinsa.

Asiasanat: yrittäjyys, pedagoginen osuuskunta, yrittäjyysosaaminen, yrittäjyyskasvatus, opinnollistaminen, EntreComp

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Administration
Entrepreneurship and Team Leadership

HAAPAMÄKI, EEVA & KIVIALHO, LINDA:
Best Practices for a Pedagogical Co-operative
Employed by Y-kampus, Tampere Universities community

Bachelor's thesis 74 pages, appendices 5 pages
October 2019

Entrepreneurship education is strongly emphasized in the EU and Finnish education policy. As a learning environment, the pedagogical co-operative is one of the tools of entrepreneurship education. The aim of this thesis was to prepare the foundation of a pedagogical co-operative on three different Y-Kampus premises of Tampere University Community. The purpose of this thesis was to find out the best practices that need to be taken into account for the starting of a new pedagogical co-operative.

The research material consisted of thematic interviews. Based on the interviews, it became clear that it is important for the co-operative that students are responsible for it. The role of teachers or educational staff should be more coaching than teaching. As a result of these findings, the students develop a commitment to the cooperative and the continuity of the co-operative is assured. In addition, the conversion into credits of the entrepreneurial work should be made easy and flexible for the students.

The thesis focused on combining the pedagogical co-operative as part of entrepreneurship studies. It combined the best practices of the findings of the research with EntreComp, the European Commission's 2016 framework for entrepreneurship competences. As development suggestions we propose three entrepreneurial paths for students as a base structure for the pedagogical co-operative. The students involved in the Entrepreneurial path take responsibility for the operations of the cooperative, and the students work very independently in it. In the Project work path, students try entrepreneurship while working on different client projects. In the Me as an entrepreneur? called path students practice their entrepreneurial skills and learn about their own strengths.

Key words: entrepreneurship, pedagogical co-operative, entrepreneurship competences, entrepreneurship education, conversion into credits, EntreComp

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
1.1	Tausta	6
1.2	Työn tavoite ja tarkoitus	8
1.3	Opinnäytetyön toteuttaminen ja raportin rakenne.....	8
2	PEDAGOGINEN OSUUSKUNTA	11
2.1	Oppilaitososuuskunnat.....	13
2.2	Opiskelijaosuuskunnat	13
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN.....	15
3.1	Aineiston dokumentointi ja analysointi	16
3.2	Haastattelujen teemat	16
3.3	Haastateltavien valinta	17
3.4	Tutkimuskohteet.....	18
3.4.1	Venture Mill, Hämeen ammattikorkeakoulu	18
3.4.2	Uniforst, Aalto yliopisto, maa- ja metsätieteellinen	19
3.4.3	Lepaan osaajat, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Hämeen ammatti-instituutti, puutarha- ja viherala	19
3.4.4	Taidosto, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos.....	20
3.4.5	Kisälli, Muuramen lukio.....	20
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	21
4.1	Pedagogisen osuuskunnan perustaminen	21
4.2	Hallituksen rakenne.....	24
4.3	Henkilöstö- ja muut resurssit.....	26
4.4	Jatkuvuus.....	27
4.5	Vastuu ja sitoutuminen.....	29
4.6	Opiskelijoiden rekrytointi	31
4.7	Opintopisteyttäminen	33
4.8	Raha ja opinnot.....	35
4.9	Monialaisuus	36
4.10	Yhteisöllisyys ja tiimit.....	37
4.11	Yritysyhteistyö ja asiakkuuksien hankinta.....	37
4.12	Tulokset ja kompetenssit	39
5	KEHITTÄMISEHDOTUKSET	42
5.1	Parhaat havaitut käytänteet	47
5.1.1	Case Uniforst – Kattavasti kompetensseja	47
5.1.2	Case Taidosto – Sujuvaa opinnollistamista	50

5.1.3 Case Venture Mill – Yrittäjyysosaamisen arviointi	51
5.2 Ehdotukset pedagogisen osuuskunnan yrittäjyyspolkuihin	53
5.2.1 Yrittäjä -polku.....	54
5.2.2 Projektityö -polku	57
5.2.3 Minustako yrittäjä? -polku.....	59
6 POHDINTA	61
6.1 Lopputuloksen ja prosessin arviointi	61
6.2 Jatkotoimenpiteet	63
LÄHTEET	65
LIITTEET	69
Liite 1. Jatkuvuus-teeman purkaminen ja yhdistäminen.....	69
Liite 2. Pedagogisen osuuskunnan yrittäjyyspolut	72
Liite 3. Pedagogisen osuuskunnan perustamisen askeleet	74

1 JOHDANTO

1.1 Tausta

Työelämä muuttuu jatkuvasti, eikä nykyinen koulutusjärjestelmä pysty tarjoamaan riittävässä määrin työelämäläheistä opiskelua. Työurista uskotaan tulevan entistä monimuotoisempia ja yksilöllisempiä. Näissä työelämän muutoksissa tarvitaan tiettyjä valmiuksia jo nyt ja varsinkin tulevaisuudessa. Työelämässä tulee korostumaan tiimityöskentelytaidot, osaamisen ajan tasalla pitäminen, yhdessä tekeminen, itsetuntemus, verkostoituminen ja sisäinen yrittäjyys. (Arola, 2017, 7.)

Monet edellä mainituista taidoista liittyvät yrittäjyyteen ja yrittäjyysosaamisiin. EU:n tasolla tarve yrittäjyysosaamisiin ja yrittäjyyskasvatukseen on huomioitu. EU on määritellyt elinikäisen oppimisen avaintaidot ja yksi kahdeksasta avaintaidosta on yrittäjyys ja aloitekyky (Key competences for lifelong learning 2006, 13).

Euroopan komission EntreComp -raportti vuodelta 2016 määrittelee yrittäjyystaidot hyvin yksityiskohtaisesti. Julkaisussa kuvataan viitekehys, jonka avulla voidaan tarkastella, millaisia tietoja, taitoja ja asennetta yrittäjyys vaatii ja miten näiden taitojen kehittymistä voidaan arvioida. EntreComp on syntynyt vastauksena Euroopan kansalaisten ja organisaatioiden tarpeelle lisätä yrittäjyysosaamista. Yleensä yrittäjyyden kompetenssit nähdään aloitekykynä ja yrittäjyytenä. EntreCompin viitekehyksessä yrittäjyystaitoja pyritään ymmärtämään syvemmällä tasolla, ja siksi aloitekyky on vain yhtenä osana yrittäjyystaitoja. EntreCompin rajoitteina on sen testaamattomuus käytännössä, joka onkin seuraava askel sen käyttöönotossa. (Euroopan komissio 2016, 6-9.)

EntreComp -viitekehystä voidaan soveltaa muun muassa jokaisen henkilökohtaiseen kehitykseen, aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen, ammatilliseen kehitykseen ja erityyppisten yritysten perustamiseen. Viitekehysten pohjalta on mahdollista kehittää yrittäjyyttä kehittäviä opetussuunnitelmia. (Euroopan komissio 2016, 6.) Viitekehystä voidaan käyttää esimerkiksi koulutusorganisaatioissa yrittäjyysopintojen kehittämiseen (Euroopan komissio 2016, 2).

Suomessa yrittäjyyden edistäminen koulutuksessa tuli hallitusohjelmaan ensimmäisen kerran vuonna 2003 (Valtioneuvoston kanslia 2003, 53). Perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa peruskoulutuksessa työelämätaidot ja yrittäjyys on mainittu yhtenä perusopetuksen tehtävänä ja tavoitteena (Opetushallitus 2014, 23). Konkreettisesti yrittäjyyden edistämistä on pyritty vauhdittamaan esimerkiksi Opetus- ja kulttuuriministeriön hankkeilla. Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset (2017) -hankkeen mukaan yrittäjyyteen voi oppia ja linjaukset antavat käytännön ohjeita siihen, millaisilla toimenpiteillä eri kouluasteilla yrittäjyystaitoja voi edistää.

Erytisesti korkeakouluja koskeva merkittävä yrittäjyyskasvatuksen edistämiseen tähtäävä julkaisu on Suomen yrittäjien julkaisema Yrittäjyyden pelikirja korkeakouluille. Sen ehdottamat suositukset toimenpiteiksi kattavat yrittäjäasenteen ja -valmiudet, uuden yrittäjyyden synnyttämisen ja yrittäjyyden uudistamisen. (Yrittäjyyden pelikirja korkeakouluille 2018, 3.)

Tässä työssä tarkastelun kohteena on pedagogiset osuuskunnat. Pedagoginen osuuskunta on yksi menetelmä käytännön yrittäjyyskasvatukseen. Se tarkoittaa laajasti ymmärrettynä mitä tahansa organisaatiota, jossa pyritään yhdistämään oppiminen ja osuuskuntatoiminta (Troberg & Hytinkoski 2018, 21). Kyseessä on siis oppimisen muoto, jossa hyödynnetään autenttista yrittäjyyskokemusta. Tällaiseen oppimiseen halutaan kannustaa valtakunnallisella tasolla. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus toteutti yrittäjyyttä ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulussa käsittelevän arvioinnin vuosina 2017–2018. Arvioinnin yhtenä tuloksena oli, että opiskelijoiden omaa oikeaa kokemusta yrittäjyydestä tulee hyödyntää nykyistä enemmän opinnoissa. (Huusko, Vettenniemi, Hievanen, Tuurnas, Hietala, Kolhinen & Ruskovaara 2018, 141.)

Tampereen ammattikorkeakoulussa toteutetaan yrittäjyyskasvatusta erilaisilla tavoilla. Yksi esimerkki tällaisesta toiminnasta on yrittäjyyden ja tiimijohtamisen yksikkö Proakatemia. Proakatemiassa opiskelijat perustavat osuuskunnan ja tekevät kaikki opintonsa tiimiyrittäjinä (Proakatemia 2019.)

Tampereen ammattikorkeakoulun Y-kampus puolestaan tarjoaa erilaisia palveluja, jotka edistävät yrittäjyystaitoja. Y-kampuksen voidaan ajatella olevan alusta, joka tukee yritysideoiden kehittämistä ja yritysten perustamista. Y-kampus löytyy Tampereen yliopiston ja Tampereen ammattikorkeakoulun tiloista. Y-kampuksen palvelut on tarkoitettu opiskelijoille, opettajille, henkilökunnalle ja tutkijoille. Y-kampuksella ei vielä ole mahdollisuutta harjoittaa yritystoimintaa opintojen osana. (Y-kampus – kokeilemisen paikka.)

Yrittäjyyttä korkeakoulumaailmassa halutaan lisätä, mutta ongelmana on se, että miten se voidaan toteuttaa käytännössä. Tässä opinnäytetyössä esitetään ratkaisu siihen, miten pedagogista osuuskuntaa voisi menestyksekkäästi hyödyntää koko Tampereen korkeakoulu yhteisössä yrittäjyyskasvatuksen välineenä.

1.2 Työn tavoite ja tarkoitus

Tämä opinnäytetyö on syntynyt toimeksiantona Tampereen ammattikorkeakoulun Y-kampukselle. Y-kampukselle halutaan tuottaa pedagoginen osuuskunta, joka palvelee Tampereen korkeakoulu yhteisöä. Opinnäytetyön tavoitteena on pohjustaa pedagogisen osuuskunnan perustamista kolmelle Y-kampukselle. Tarkoituksena on selvittää parhaat käytänteet, jotka täytyy ottaa huomioon pedagogisen osuuskunnan konseptointia varten.

Tässä opinnäytetyössä keskitytään selvittämään sitä mitä pitää ottaa huomioon, jotta voidaan perustaa menestyksekkäs pedagoginen osuuskunta. Tekemämme tutkimuksen tarkoituksena on löytää ne osuuskunnan käytännöt, jotka ovat tuottaneet parhaita tuloksia nimenomaan yrittäjyysosaamisten kannalta.

1.3 Opinnäytetyön toteuttaminen ja raportin rakenne

Opinnäytetyön raportti etenee kronologisesti ja myötäilee opinnäytetyön toteuttamisprosessia. Työn alussa taustoitetaan yrittäjyyskasvatuksen tilannetta Euroo-

passa ja Suomessa. Tämän jälkeen kuvaamme ja avaamme pedagogisen osuuskunnan määritelmän ja kuvaamme osuuskunnan soveltuvuuden yrittäjyyskasvatukseen.

Seuraavaksi työssä kuvataan tutkimuksen toteuttaminen. Tässä osiossa esitellään tutkimusmenetelmä, tutkimuskohteiden valinta sekä aineiston analyysi. Työ on toteutettu laadullisen tutkimuksen keinoin teemahaastatteluilla. Kysyimme viideltä erilaiselta osuuskuntamallia ja opiskelua yhdistävältä toimijalta heidän toiminnassaan olennaisia onnistumiseen vaikuttavia tekijöitä. Toimeksiantajan tarpeisiin ja teorian tietoon perehtymisen pohjalta muodostimme haastattelujen teemat. Haastatteluissa selvitimme organisaatioiden taustaa, toimintatapaa ja toiminnan luonnetta. Haastattelimme organisaatioiden toiminnassa olennaisesti mukana olevia tai olleita henkilöitä. Opiskelijoiden näkökulma rajattiin tutkimuksesta pois, koska pedagogisen osuuskunnan suunnittelun tässä vaiheessa nähtiin tärkeäksi tuoda esiin oppilaitosten tai osuuskuntia organisoineiden tahojen näkökulma.

Tutkimuksen toteuttamisen jälkeen esitellään tutkimuksen tulokset. Tulokset esitetään teemahaastattelun teemojen mukaan. Jokaisessa eri teemaa kuvaavassa kappaleessa on nostettu tärkeimmät tutkimuksessa esiin nousseet huomioitavat asiat.

Haastatteluaineistosta saatujen tulosten jälkeen esittelemme Euroopan komission 2016 laatiman EntreComp -raportin, joka toimii tässä työssä yrittäjyystaitojen teoreettisena viitekehyksenä. Vertaamme haastatteluissa nousseita esimerkkitaupauksia ja niistä tärkeimmiksi asioiksi nousseita käytänteitä EntreCompiin. Vertailun tuloksena ehdotamme erilaisia yrittäjyyspolkuja pedagogisen osuuskunnan toiminnan pohjaksi.

Tämän opinnäytetyön tuloksena syntyy Y-kampukselle perustettavan pedagogisen osuuskuntamallin suunnittelussa tärkeimmät huomioon otettavat asiat, joiden pohjalta luodaan osuuskuntayrittäjyyden erilaiset opintopolut.

Teemme johtopäätökset linjassa EntreComp -viitekehyksen (Euroopan komissio 2016) yrittäjyysosaamisten ja tekemämme tutkimuksen tulosten kanssa. Näiden löydöksiä pohjalta pedagogisen osuuskunnan konseptointi Tampereen Korkeakouluyhteisön käyttöön voi alkaa. Opinnäytetyön raportti päättyy pohdintaan, jossa arvioidaan tämän opinnäytetyön toteuttamista, lopputulosta ja pohditaan jatkokehittämissideoita.

2 PEDAGOGINEN OSUUSKUNTA

Tällä hetkellä osuuskunnista on tullut merkittävä yrittäjyyskasvatuksen väline Suomessa. Useimmissa Suomen ammattikorkeakouluissa ja ammattikouluissa sekä yliopistoista 14:stä yliopistosta kahdeksassa on tai on ollut osuuskuntatoimintaa (Troberg & Huusko 2018,19).

Pedagoginen osuuskunta tarkoittaa sitä, että opinnot on jollakin tavalla sisällytetty osuuskuntatyöskentelyyn. Työnteko osuuskunnan kautta on siis jollain tavoin opinnollistettu eli liitetty opetussuunnitelmiin. Pedagogisessa osuuskunnassa tehty työ on autenttista työtä eli aitoja asiakkaiden kanssa tehtyjä töitä, joissa asiakas maksaa palkkion opiskelijalle. Pedagogisessa osuuskunnassa opiskelijat voivat suorittaa opintonsa joko kokonaan tai osittain osuuskunnissa työskentelemällä (Troberg & Hytinkoski 2018, 20).

Osuuskunta sopii yritysmuotona hyvin oppimiseen ja yrittäjyyden opetteluun, koska se on yritysmuotona joustava ja kevyt. Siihen on helppo liittyä ja tarvittaessa erota. Laki ei määrää minimipääomaa ja perustaminen ei ole kallista perustamismaksun ollessa 380 euroa vuonna 2019 (Patentti- ja rekisterihallitus 2019). Osuuskuntayrittäjyys sopii opiskeluun myös sen vuoksi, että jos osuuskuntaan kuuluu yli seitsemän jäsentä, siihen kuuluvaa henkilöä ei katsota päätoimiseksi yrittäjäksi, jolloin opiskelija ei menetä opintotukea (Opiskelijayrittäjyys 2019).

Osuuskunnan perustamisen helppouden lisäksi osuuskunnan toiminnan periaatteet sopivat hyvin oppimistarkoituksiin. Osuuskunnan tehtävänä voi olla taloudellisesti kannattava toiminta, mutta sen perimmäisenä tarkoituksena ei ole voiton tekeminen osakkeen omistajille. Osuuskuntia voi olla hyvin erityyppisiä, mutta yhteistä niiden toiminnalle on se, että niissä yhdistyy demokraattinen ja yhteisöllinen liiketoiminta ja taloudellisen organisoitumisen erilaiset tavat. (Moilanen, Peltokoski, Pirkkalainen & Toivanen 2014, 17.)

Osuuskunnan demokraattisesta luonteesta kertoo myös se, että jokaisella jäsenellä on lähtökohtaisesti yhtä paljon valtaa, koska päätöksenteko perustuu jäsen

ja ääni -periaatteelle. Käytännössä osuuskunnissa kuitenkin jaetaan valta ja vastuu jollain muulla tavoin päätöksenteon helpottamiseksi. (Moilanen ym. 2014, 76.)

Osuuskuntatoimintakeskus Pellervon julkaisussa Osuustoiminta oppimismallina yrittäjyyteen - opas opiskelijaosuuskuntien perustamiseen ja niiden toimintaan on esitetty SWOT-analyysi opiskelijaosuustoiminnasta (kuvio 1). Sen mukaan pedagogisen osuuskunnan heikkoudet ja uhat liittyvät osuuskuntamallin tasa-arvoisen toimintamallin mahdollisesti luomiin sisäisiin ristiriitoihin, myynnin tekemisen vaikeuteen ja itsekurin ja omatoimisuuden edellytyksiin. Osuuskuntayrittäjyyden ja opiskelun yhdistämisessä uhkana on opinnollistamisessa epäonnistuminen eli se, että oppilaitos ei tunnista opiskelijoiden tekemää työtä osuuskunnassa antamalla siitä opintopisteitä. Lisäksi uhkana on se, että osuuskuntatoimintaan ei resursoida riittävästä valmentajia ja eikä heidän työaikaansa. Yhtenä uhkana mainitaan myös opiskelijoiden sitoutuminen osuuskunnan toimintaan. Nämä ovat huolia, jotka nousivat esiin myös toimeksiantajaltamme ja käymme tässä työssä läpi, miten näitä ongelmia on tutkimuskohteissamme ratkaistu.

<p>VAHVUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuo opintoihin tärkeää käytännön näkökulmaa - hyvä yrittäjyyskasvatuksen väline - madaltaa yrittäjyyden ja työelämän kynnystä - ei suuria taloudellisia riskejä - voi testata omia liikeideoita - monipuolistaa opettajan työtä - verkostoi oppilaitoksia sidosryhmien kanssa 	<p>HEIKKOUEDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - tasa-arvoiseen toimintamalliin saattaa syntyä sisäisiä ristiriitoja, jollei johtamisen kehittämiseen panosteta - myynnin aikaansaaminen vaatii opiskelijoilta paljon, erityisesti koska opiskelijayrittäjyydessä on kyse oppimisesta sekä oppimisen ja yrittäjyyden yhdistämisestä - toimintamalli ei sovi kaikille; edellyttää itsekuria ja omatoimisuutta
<p>MAHDOLLISUUDET</p> <ul style="list-style-type: none"> - mahdollistaa opiskelijoiden työllistymisen ja työkokemuksen hankkimisen samanaikaisesti opiskelun ohella - mahdollistaa ammatillisiin opintoihin liittyvän työharjoittelun toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa - mahdollistaa oivallisten liikeideoiden kypsyttelyn turvallisuudessa ympäristössä 	<p>UHAT</p> <ul style="list-style-type: none"> - uhkana on, että osuuskuntayrittäjyyttä ei integroida hyvin opintoihin pedagogisessa osuuskunnassa; opiskelijat eivät saa opintosuorituksia osuuskuntayrittäjyydestään eikä opettajan valmennustyötä resursoida riittävästi - uhkana on, että valmentavia opettajia on vain yksi, jolloin hänen siirtyessään muihin työtehtäviin, toiminta hiipuu - opiskelijoiden ja/tai valmentavien opettajien heikko sitoutuminen toimintaan

KUVIO 1. Opiskelijaosuustoiminnan SWOT-analyysi (Troberg & Huusko 2018)

2.1 Oppilaitososuuskunnat

Pedagogiset osuuskunnat voidaan jakaa oppilaitososuuskuntiin ja opiskelijaosuuskuntiin. Oppilaitososuuskunnissa osuuskunta perustetaan koulun tavoitteiden ja linjausten mukaisesti. Oppilaitososuuskunnassa osuuskunta on pysyvä organisaatio, johon kuuluvat opiskelijat vaihtuvat sen mukaan minkä aikaa he ovat oppilaitoksessa kirjoilla. Oppilaitososuuskuntien toiminta voi toki muokkautua ajan saatossa siihen kuuluvien toimijoiden osaamisten tai esimerkiksi koulun tavoitteiden mukaan. Tällaisia osuuskuntia on tyypillisesti toisen asteen ammatillisissa oppilaitoksissa ja niihin mukaan tuleminen on helpompaa kuin osuuskunnan alusta asti perustaminen.

Oppilaitososuuskunta vaatii oppilaitokselta resursseja toimiakseen. Henkilökunnan työtehtävät liittyvät toiminnan organisointiin ja toiminta saattaa muistuttaa usein työosuuskunnan toimintaa. (Troberg & Hytinkoski 2018, 20-21.) Oppilaitososuuskunnat ovat yleisesti käytössä ammatillisissa oppilaitoksissa ja ne on usein perustettu työssäoppimisen helpottamiseksi. Työssäoppiminen voidaan toteuttaa menemällä työnantajalle harjoitteluun, mutta oppilaitososuuskunta mahdollistaa työssäoppimisen asiakasprojektien tekemisellä osuuskunnassa. Samalla mahdollistuu yrittäjyyden oppiminen. Useissa ammatillisissa oppilaitoksissa käytetään TOY eli työssäoppiminen yrittäjänä -mallia. (Troberg & Huusko 2018, 19.) TOY-mallin pedagogiikkaan kuuluu opiskelijoiden valmennus ja tiimioppiminen yhdessä muiden kanssa (Nissilä 2012, 5). Ammatillisten oppilaitosten osuuskuntatoiminta on tämän työn kannalta mielenkiintoista, koska nämä osuuskunnat ovat tyypillisesti pysyviä ja jatkuvia osuuskuntia ja se vastaa toimeksiantajamme kuvaamaa tilannetta suunnitteilla olevan pedagogisen osuuskunnan suhteen.

2.2 Opiskelijaosuuskunnat

Opiskelijaosuuskunta on yritys, jonka opiskelijat perustavat itse aloittaessaan opiskelun. Oppilaitoksen henkilökunta voi olla perustamisessa mukana, mutta periaatteena on, että tällainen osuuskunta on opiskelijoiden organisoima.

Yleensä oppilaitoksen henkilökunnan tehtävänä opiskelijaosuuskunnissa on ohjata opiskelijoita yrityksen perustamisessa ja huolehtia, että toiminta täyttää opetussuunnitelmien vaatimukset. (Troberg & Hytinkoski 2018, 21.) Opiskelijaosuuskuntatoiminta alkoi Suomessa vuonna 1997, jolloin Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiassa perustettiin ensimmäiset tiimiyritykset. Tiimiakatemiassa on kehitetty tekemällä oppimisen ja tiimioppimisen menetelmää ja menetelmää käyttää maailmanlaajuisesti yli 10 000 käyttäjää. (Hytinkoski & Troberg 2018, 18.) Tässä työssä ei ole tutkittu tiimioppimisen mallia käyttäviä pedagogisia osuuskuntia, koska niissä pedagogia perustuu puhtaasti tiimissä työskentelyyn sekä osuuskunnan perustamiseen aina uudestaan uusien opiskelijoiden aloittaessa. Toimeksiantajamme suunnittelema pedagoginen osuuskuntamalli tulisi olemaan pysyvämpi ja jatkuvampi eikä se perustuisi pelkästään tiimioppimisen malliin.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tämä opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus on toteutettu laadullisen tutkimuksen keinoin. Laadullinen tutkimus sopi tämän työn tekemiseen hyvin, koska sen avulla on mahdollista saada syvälinen ja kokonaisvaltainen näkemys tutkimuskohteista (Kananen, 2015, 71). Laadullisen tutkimuksen keinoin meidän oli mahdollista yrittää ymmärtää, mistä pedagogisten osuuskuntien toiminta koostuu ja mitkä asiat nousevat olennaisina esiin niiden toiminnassa.

Käytimme aineistonkeruumenetelmänä teemahaastattelua. Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelutyyppi. Haastattelutilanteessa edetään ennalta määriteltyjen teemojen pohjalta ja esitetään tarkentavia kysymyksiä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 87). Tällä menetelmällä on mahdollista pitää haastattelutilanteet avoimina ja keskustelevina eikä kysymyksiä käydä mekaanisesti läpi. Haasteltavan ja haastattelijan välinen vuorovaikutus on tärkeä osa tutkimusta ja vuorovaikutuksen kautta tutkittavasta ilmiöstä on mahdollista nousta uusia asioita esiin (Kananen 2015, 148). Teemahaastattelu siis mahdollistaa ihmisten tulkinnat ja tuo esiin heidän antamat merkitykset asioille (Hirsjärvi & Hurme 2008, 48). Halusimme, että haastattelutilanteessa on mahdollista nousta esiin uusia teemoja ja asiayhteyksiä, jotka saattaisivat olla kiinnostavia työmme kannalta ja joita emme etukäteen tulleet ajatelleeksi. Haastattelutilanteet ja -keskustelut olivatkin hyvin erilaisia johtuen tutkimuskohteidemme erilaisuudesta.

Haastattelujen onnistumisen kannalta haastattelun aiheet on hyvä lähettää haastateltaville etukäteen (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Lähetimme kysymysten teemat etukäteen haastateltaville, jotta he saisivat käsityksen, millaisista asioista olemme kiinnostuneet ja jotta me saisimme mahdollisimman paljon tietoa. Itse haastatteluihin olimme varanneet kuhunkin noin tunnin aikaa ja se riitti hyvin. Nauhoitimme haastattelut ja kirjoitimme samalla muistiinpanoja. Vaikka haastattelutilanteet olivat eläviä ja keskustelu polveili, pidimme huolen, että kävimme läpi kaikki teemat. Haastattelun edetessä esitimme tarkentavia kysymyksiä tai annoimme haastateltavan tuoda esiin hänen mielestään aiheeseen liittyviä tärkeitä seikkoja.

3.1 Aineiston dokumentointi ja analysointi

Haastattelut toteutettiin teemahaastattelun runkoa mukaillen siten, että kaikki teemat käytiin läpi. Haastattelut nauhoitettiin kahdella eri laitteella. Haastattelujen aikana kirjoitimme muistiinpanot haastattelun etenemisestä ja kirjasimme kysymyksien vastaukset. Näiden muistiinpanojen ja nauhoitusten pohjalta kokosimme teemojen alle haastatteluissa esiin nousseet asiat. Näistä asioista valitsimme olennaiset ja toistuvat seikat tiivistettyyn muotoon. Esimerkiksi yhtenä haastattelun teemana meillä oli pedagogisen osuuskunnan jatkuvuus. Kokosimme kaikkien haastateltavien tätä teemaa koskevat lausunnot samalle sivulle. Toistuvat ja olennaiset asiat kokosimme näiden lausuntojen pohjalta omaksi listakseen (Liite 1.) Tämän listan pohjalta tulkitsimme mitkä asiat ovat vaikuttaneet osuuskuntien toiminnan jatkuvuuteen ja mitkä asiat ovat olennaisia sen kannalta.

Tässä opinnäytetyössä käytämme sekä aineisto- että teorialähtöistä tulkintaa. Haastatteluaineiston tuloksina esitämme teemahaastattelun teemoista esiin nousseet tärkeimmät seikat. Lisäksi käytämme johtopäätöksissä EntreComp-viitekehystä teoreettisena pohjana. Peilaamme siihen sitä, miten pedagogisen osuuskunnan suunnittelun voisi tehdä ja perustelemme, millä tavalla pedagoginen osuuskunta vastaa tämän viitekehysten esittämään malliin toteuttaa yrittäjyyskasvatusta.

3.2 Haastattelujen teemat

Haastattelujen teemat koottiin toimeksiantajan toiveiden perusteella. Tarkoituksena oli selvittää, millä tavalla tutkimamme osuuskunnat toimivat, millaisia käytänteitä niillä oli ja miten he olivat eri asiat ratkaisseet. Käytössämme oli yhteensä kaksitoista teemaa. Teemat olivat:

- Osuuskunnan perustaminen
- Hallituksen rakenne
- Henkilöstö- ja muut resurssit

- Jatkuvuus
- Sitoutuminen
- Opiskelijoiden rekrytointi
- Opintopisteyttäminen
- Raha ja opinnot
- Monialaisuus
- Yhteisöllisyys
- Yritysyhteistyö ja asiakkuuksien hankinta
- Tulokset ja kompetenssit

3.3 Haastateltavien valinta

Laadullisissa tutkimuksissa haastateltaviksi valitaan sellaisia henkilöitä, joilla on mahdollisimman paljon tietoa tai kokemusta tutkittavasta ilmiöstä tai tapahtumasta. Haastateltavia ei siis voida valita satunnaisesti, vaan harkitusti ja tarkoituksenmukaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 98.)

Valitsimme haastateltaviksi sellaisia oppilaitoksen edustajia, jotka ovat tai olivat olleet kiinteästi tekemisissä pedagogisen osuuskunnan perustamisessa ja toiminnassa. Valitsimme mukaan kaksi korkeakoulua, yhden toisen asteen koulun, yhden ammattikoulun ja yhden osuuskunnan, joka palvelee sekä ammattikoulua että korkeakouluopiskelijoita (taulukko 1). Osa osuuskunnista oli puhtaasti oppilaitososuuskuntia, osa puhtaasti opiskelijavetoisia ja osa näiden kahden erilaisia yhdistelmiä. Mukana oli sekä korkeakouluja että toisen- ja keskiasteen oppilaitokset. Haastattelemamme toisen- ja keskiasteen oppilaitosten osuuskunnat olivat puhtaasti oppilaitososuuskuntia.

Osuuskunta (oppilaitos)	Koulutusaste	Osuuskunnan tyyppi
Venture Mill (Hämeen ammattikorkeakoulu)	Korkeakoulu	Oppilaitososuuskunta
Uniforst (Aalto yliopisto)	Korkeakoulu	Opiskelijaosuuskunta
Lepaan osaajat, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Hämeen ammatti-instituutti, puutarha- ja viherala	Ammattioppilaitos ja korkeakoulu	Opiskelijaosuuskunta
Taidosto, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos	Ammattioppilaitos	Oppilaitososuuskunta
Kisälli, Muuramen lukio	Toinen aste	Oppilaitososuuskunta

TAULUKKO 1. Haastatellut osuuskunnat

Korkeakoulujen osuuskunnille on tyypillistä, että ne ovat opiskelijoiden perustamia eikä oppilaitos ole juurikaan mukana toiminnassa (Troberg & Hytinkoski 2018, 49). Valitsimme tähän tutkimukseen sellaiset korkeakouluosuuskunnat, joiden toimintaan opiskelijat voivat liittyä mukaan ilman perustamisvaiheessa mukana olemista. Tämän tyyppinen oppilaitososuuskunta on suunnitteilla Y-kampukselle, joten niiden tutkiminen oli tarkoituksenmukaista tämän työn kannalta.

3.4 Tutkimuskohteet

3.4.1 Venture Mill, Hämeen ammattikorkeakoulu

Hämeen ammattikorkeakoulussa oli toiminut Venture Mill – niminen pedagoginen osuuskunta 2000-luvun alussa. Tämä osuuskunta oli toiminut muutaman vuoden ajan oppilaitoksen tiloissa ja pääsääntöisesti oppilaitoksen vetämänä. Opiskelijat olivat tehneet opintopisteitä ja asiakasprojekteja osuuskunnassa. Toiminta oli päättynyt muutaman vuoden toiminnan jälkeen ja kävimme haastattelemassa toiminnassa aktiivisesti mukana ollutta henkilöä. Venture Mill on mielenkiintoinen

kohde tämän tutkimuksen kannalta, koska sen toiminta oli loppunut. Halusimme selvittää, mitkä tekijät vaikuttivat siihen, että osuuskuntatoiminta ei jatkunut oppilaitoksessa.

3.4.2 Uniforst, Aalto yliopisto, maa- ja metsätieteellinen

Uniforst on täysin opiskelijavetoinen osuuskunta. Sen ovat perustaneet Aalto yliopiston metsätieteellisen tiedekunnan opiskelijat. Osuuskunnan perustaminen oli lähtöisin opiskelijoista itsestään ja oppilaitos ei ole mukana toiminnassa. Uniforstin liikeideana on työllistää opiskelijoita oman alan töihin jo opiskeluaikana. Jäseniä osuuskunnassa on 214 ja toimihenkilöitä ja hallituksen jäseniä yhteensä kymmenen. Osuuskunnan hallitus- ja toimihenkilötyöstä on mahdollista hakea opintopisteitä tiedekunnalta, mutta itse osuuskunnan kautta tehtävästä työstä ei ole. Uniforstin valitsimme tutkimukseen mukaan saadaksemme mukaan täysin opiskelijoiden itsensä perustaman osuuskunnan. Lisäksi Uniforst on saanut huomattavan määrän jäseniä ja sen toiminta on hyvin aktiivista.

3.4.3 Lepaan osaajat, Hämeen ammattikorkeakoulu ja Hämeen ammatti-instituutti, puutarha- ja viherala

Lepaan Osaajat -osuuskunta on perustettu vuonna 2013. Osuuskunnan ovat perustaneet Hämeen ammatti-instituutin ja Hämeen ammattikorkeakoulun Lepaan yksikön puutarha- ja viheralan opiskelijat ja henkilökunta. Osuuskunnan tarkoituksena on mahdollistaa opiskelijoiden ammattimainen työskentely jo opintojen aikana. Jäseniä osuuskunnalla on noin 45. Valitsimme Lepaan osaajat mukaan tutkimukseen, koska kyseessä on oppilaitososuuskunta, joka on toiminut jo useamman vuoden, sen toiminta on kehittynyt ja kasvanut. Näimme tärkeänä myös sen, että kyseessä on korkeakouluun sijoittuva osuuskunta, joka tekee tiivistä yhteistyötä oppilaitoksen kanssa.

3.4.4 Taidosto, Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitos

Taidosto toimii tiiviissä yhteistyössä Ikaalisten käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen kanssa, ja sen jäsenet ovat eri alojen käsityöläisiä. Taidosto on perustettu vuonna 2004 ja sillä on yli 400 jäsentä. Taidosto toimii opiskelijoiden töiden laskutus- ja yrittäjyysopintojen oppimisympäristönä. Taidosto on valittu mukaan tähän opinnäytetyöhön, koska se on oppilaitososuuskunta eli oppilaitoksella on iso rooli sen pyörittämisessä. Myös jäsenmäärältään Taidosto on merkittävä pedagoginen osuuskunta. Lisäksi Taidoston toiminnassa olennaisena osana on yrittäjyysopintojen oppimisympäristönä toimiminen.

3.4.5 Kisälli, Muuramen lukio

Kisälli on Muuramen lukion työosuuskunta, joka tekee yhteistyötä Nuorten Yrittäjystalo Innolan kanssa. Se on toiminut vuodesta 2003. Kisälli on mukana tässä tutkimuksessa pitkän historiansa ja vakiintuneiden toimintamalliensa vuoksi. Vuonna 2018 Kisällin duunirinki on työllistänyt 42 ihmistä, 835 työtuntia ja liikevaihto on ollut 8207€.

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

4.1 Pedagogisen osuuskunnan perustaminen

Pedagogisen osuuskunnan perustamisvaiheeseen on syytä suhtautua paneutumista vaativana ajanjaksona, sillä siinä yhdistyy sekä yritystoiminta että uudenlainen tapa oppia. (Troberg & Hytinkoski 2018, 38.)

Haastatteluissa selvisi, että useimmat pedagogiset osuuskunnat on perustettu vastaamaan tiettyyn, selkeään tarpeeseen. Osuuskunta on haluttu perustaa joko tietyn alan ammatin harjoittamisen mahdollistamiseksi tai oppilaitos on ollut mukana jonkin tyyppisessä hankkeessa, johon osuuskunnan perustaminen on liittynyt. Toimeksiantomme mukainen osuuskuntamalli eroaa näistä kyseisistä malleista, sillä kyseessä on koko korkeakoulu yhteisön yhteinen alusta, jolla voidaan harjoittaa liiketoimintaa joko yksin tai tiimissä.

Pääsääntöisesti osuuskunnan perustamisprosessi on voitu viedä läpi kahdella eri tavalla. Ajatus ja aloite perustamiseen on tullut joko oppilaitokselta tai opiskelijoilta. Osuuskunnat, joiden perustamiseen aloite on tullut oppilaitokselta ovat olleet jo alas ajettu Venture Mill (HAMK), Taidosto (Käsi- ja taideteollisuusoppilaitos), Kisälli (Muuramen lukio) ja Lepaan osaajat osk (Lepaan ammatti-instituutti, puutarha- ja viherala). Täysin opiskelijoiden aloitteesta on syntynyt Uniforst (Aalto yliopisto, maatalous- ja metsätieteellinen tiedekunta).

Kuitenkin perustamisen alkuvaiheessa myös oppilaitososuuskunnissa, eli oppilaitoksen aloitteesta perustetuissa osuuskunnissa, ovat mukana olleet alusta asti myös opiskelijat. Taidostossa opettajat ja muu henkilökunta ovat perustaneet osuuskunnan, mutta opiskelijat ovat olleet mukana jo alkuaikoina ja ottaneet alkusysäyksen hoitaakseen. Idea perustamiseen on kuitenkin lähtenyt opiskelijoiden tarpeesta laskuttaa asiakasta, ja oppilaitos on pyrkinyt löytämään vastauksen siihen, miten se voisi olla mahdollista. Lepaan osaajissa alun opiskelijarekrytoinnin jälkeen opiskelijat ovat olleet keskiössä perustamisprosessissa.

Uniforstissa osuuskunnan perustivat metsäylioppilaat vastaamaan selkeään tarpeeseen: parantamaan metsäylioppilaiden työllisyystilannetta, joka oli vuonna 2003 huonompi kuin mitä se nyt on. Opiskelijat olivat pohtineet yhdessä vapaa-ajallaan saunaillassa ratkaisua huonoon työllistymistilanteeseen. Ratkaisuna nähtiin opiskelijoiden oman osuuskunnan perustaminen.

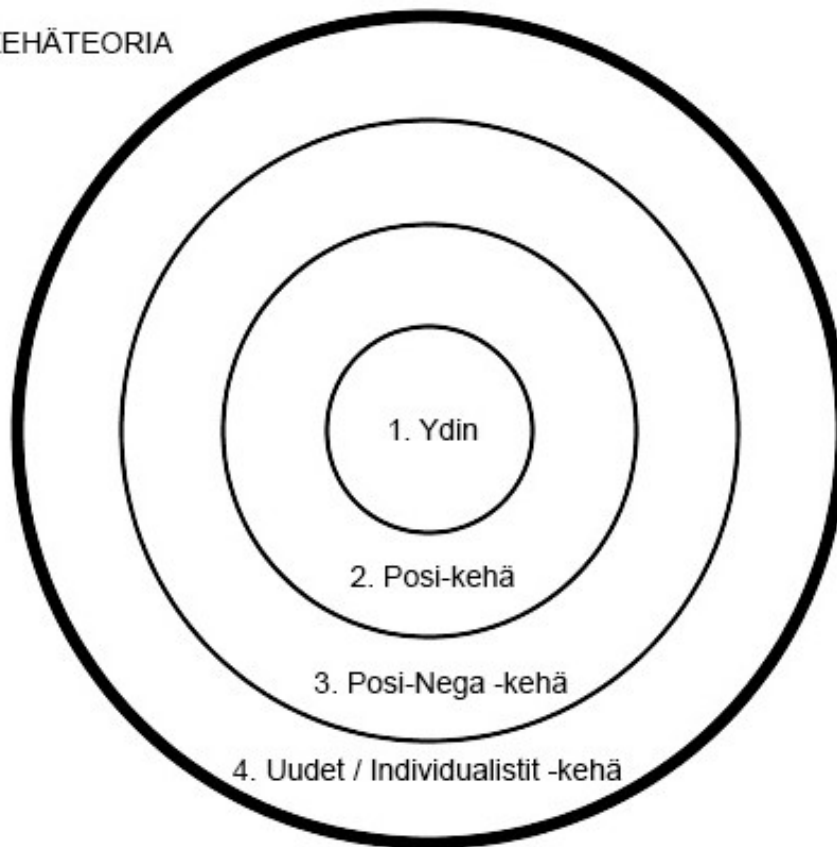
Näyttää siltä, että mitä enemmän opiskelijat ovat mukana perustamisesta asti toiminnassa, sitä aktiivisempaa toiminta on. Tärkeää olisi, että tarve osuuskunnalle olisi selkeästi opiskelijoista lähtöisin. Mallit, joissa opiskelijat tuottavat osuuskuntatoimintaa vertaisilleen vaikuttaisi olevan kaikkein toimivin ratkaisu. Esimerkiksi Venture Millin toiminta ajettiin alas, koska opiskelijoita ei saatu innostettua siihen mukaan. Syynä tähän oli se, että toiminta ei ollut alusta asti opiskelijavetoista, vaan korkeakoulu loi osuuskunnalle liian kankeat rakenteet, joihin opiskelijoiden ei ollut helppo tulla mukaan. Tätä voimme verrata toiseen ääripäähän, Uniforstiin, jossa toiminta on täysin opiskelijalähtöistä ja -vetoista, eikä ongelmia sen pyörittämisessä juurikaan ole.

Oppimaan oppimisen tavoiteltavin taso on se, että oppija vaikuttaa itse oppimisen prosesseihin. Parhaiten tämä onnistuu ottamalla oppija mukaan prosessien suunnitteluun ja valmentamalla oppijoita ajattelemaan luovasti ja selviämään itse haasteista (Claxton 2006, 2). Antamalla opiskelijoiden perustaa osuuskunnan itse alusta lähtien opiskelijat saavat mahdollisuuden uuden oppimiseen ja kehittämiseen. Motivaatio kasvaa, kun asiat saa tehdä itse. Claxtonin mukaan (2006, 2) on tärkeää kannustaa oppijoita olemaan valmiita ja halukkaita oppimaan, ei vain kyvykkäitä oppimaan. Opiskelijan ottaminen mukaan perustamisvaiheeseen antaa opiskelijalle viestin, että hän on tärkein osa osuuskunnan toimintaa. Oppilaitoksen rooli olisi tukea opiskelijoita prosessissa.

Opiskelijan ottamista perustamisvaiheeseen mukaan sekä ylipäätään osuuskunnan toiminnan keskiöön tukee myös kehäteoria (kuvio 2), jota käytetään yleisesti arvioimaan jäsenten suhdetta ryhmään (Korpi & Tanhua 2002, 89-93). Kehäteorian avulla voidaan määritellä ja tuoda näkyväksi sitä, kuka on toiminnan keskiössä ja minkälaisia seurauksia sillä on. Oppilaitososuuskunnassa on se vaara, että oppilaitos ottaa ns. ydinpelaajan roolin, jonka seurauksena opiskelijat jäävät

kehän ulkoreunoille. Tästä voi seurata se, että opiskelijat ovat vaarassa tippua ulos toiminnasta.

KEHÄTEORIA

KUVIO 2. Kehäteoria (Korpi & Tanhua, 2002)

Ydinpelaajalle tärkeää on omistajuus, johon liittyy erilaisia ominaispiirteitä, kuten innostuminen, vastuullisuus, päätöksenteko, johtajuus ja itsenäisyys. Posi-kehällä tarkoitetaan niin sanottuja luottopelaajia. Posi-Nega -kehälle kuuluvat yksilösuorittajat, joiden motivaation perusta on omassa saavuttamisessa. Neljännelle kehälle kuuluvat ne, joilla on vain vähäinen kontakti ydintoimintaan ja valmennukseen. (Korpi & Tanhua 2002, 90-92.)

Ne pedagogiset osuuskunnat, joissa ydinpelaajan rooli ei kuulu opiskelijalle, eivät ole toimineet yhtä menestyksekkäästi kuin ne, joissa opiskelija on ytimessä. Osuuskunnan perustamisvaiheessa määritellään se, minkälaisella rakenteella osuuskuntatoimintaa harjoitetaan jatkossa. Sen vuoksi on tärkeää, että opiskelija on alusta asti toiminnan keskiössä ja mukana suunnittelutyössä. Mitä enemmän vuorovaikutusta henkilökunnan ja opiskelijoiden välillä on, sitä parempia tuloksia

saavutetaan oppilaitoksissa esimerkiksi ammatillisen kasvun, opiskelijapysyvyyden ja oppimisen kannalta (Kotila & Mäki 2015, 68, 190-191).

Jos perustaisimme nyt uuden osuuskunnan, niin me emme perustaisi sitä, vaan opiskelijat perustaisivat sen.

- Opetushenkilökunnan edustaja, Venture Mill

Meidän ideamme on olla opiskelijoiden takia siellä.

- Hallituksen puheenjohtaja, opiskelija, Uniforst

Oppilaitoksen tuki on kaiken A ja O.

- Entinen valmentaja ja perustajajäsen, Lepaan osaajat osuuskunta

Huomioitavat asiat:

- Osuuskunnan perustamisvaiheessa on tärkeää selvittää, minkälaiseen tarpeeseen se opiskelijoiden näkökulmasta vastaa.
- Motivoituneet opiskelijat perustamaan ja vetämään osuuskuntaa, ja oppilaitoksen tuki prosessille.
- Suositeltavaa varoa liian kankeita byrokraattisia rakenteita, sillä opiskelijoiden mukaan saaminen vaikeutuu.
- Oppimaan oppimisen valmentaminen oppilaitoksen tarjoamana osaksi osuuskunnan toimintaa.
- Kehäteorian hyödyntäminen perustamis- ja suunnitteluvaiheessa.
- Ydinpelaajien tunnistaminen, tukeminen ja autonomian mahdollistaminen.
- Hyvän vuorovaikutuksen rakentaminen henkilökunnan ja opiskelijoiden välille parhaimpien tulosten saavuttamiseksi.

4.2 Hallituksen rakenne

Uniforstin hallituksessa on pelkästään opiskelijoita, eikä oppilaitos ole hallinnollisesti minkäänlaisessa roolissa. Opiskelijat ovat joko hallituksen jäseniä tai he

ovat toimihenkilöitä. Hallituksessa on 7 jäsentä ja yksi varajäsen. Monella hallituksessa on myös toimihenkilösopimus. Heitä on yhteensä 10. Uniforstin hallituksen jäsenet saavat palkkaa työstään.

Lepaan osajat osuuskunnassa perustamisvaiheessa hallitus on koostunut 9 opiskelijasta ja 2 opettajaedustajasta. Hallituksen jäsenet eivät saaneet palkkaa, mutta kulut maksettiin. Lepaalla opetushenkilökuntaan kuuluvat hallituksen jäsenten rooli on ollut olla tukemassa opiskelijoiden toimintaa hallituksessa, ei niinkään johtavassa tai päättävässä roolissa.

Taidoston hallituksessa on 5 varsinaista jäsentä ja 3 varajäsentä. Hallitus koontuu kerran kuukaudessa. Hallituksessa ei ole enää ollenkaan opiskelijoita, mutta alumneja on. Heillä on osa-aikainen työntekijä, joka hoitaa taloushallinnon ja saa siitä palkkaa. Hallituksessa puheenjohtaja ja sihteeri saa kokouspalkkion.

Venture Millin hallitus koostui pääosin opetushenkilökunnasta ja mukana oli vain yksi opiskelija. Samoin Kisällin hallitus on pääosin opetushenkilökuntaa, eikä mukana ole opiskelijaedustajia, mutta osuuskunta palkkaa aina lukiolaisen tekemään osuuskunnan kirjanpidon. Hallitus kokoontuu kaksi kertaa vuodessa ja mukana on 5-6 henkilöä, jotka ovat perustajatahoja, yhteistyökumppaneita ja lukion henkilökuntaa.

Hallituksen kokoonpanolla on merkitystä opiskelijoiden osallisuuden kannalta, koska hallitus tekee osuuskuntaa koskevat päätökset ja on juridisessa vastuussa osuuskunnan toiminnasta. Opetushenkilökunnan kuulumista hallitukseen on perusteltu oppilaitososuuskunnan jatkuvuuden varmistamisella. Tällainen tilanne on tyypillisesti toisen asteen oppilaitososuuskunnissa. Niissä osuuskunta on perustettu opiskelijoiden oman ammatin toteuttamista ja työntekoa varten eikä yrittämisen opiskelu ole niissä päällimmäisen tavoitteena. Usein myös toisen asteen opiskelijat eivät ole vielä täysi-ikäisiä, joten senkin takia on katsottu hyödylliseksi, että hallituksessa on opetushenkilökunnan edustajia mukana. Ammattikorkeakoulujen opiskelijaosuuskunnissa oppilaitoksen henkilökunta ei useimmiten ole osuuskunnan eikä hallituksen jäsen. Osuustoimintakeskus Pellervon (Hytinkoski & Troberg 2018) tekemän tutkimuksen mukaan joissakin ammattikorkeakoulun

osuuskunnissa opettaja oli kuulunut perustamisvaiheessa osuuskunnan hallitukseen. Tämä liittyi usein tilanteeseen, jossa osuuskuntaa on kokeiltu oppilaitoksessa ensimmäistä kertaa. Se, että opiskelijat vastaavat itse osuuskuntansa päätöksenteosta viestii siitä, että opiskelijoilla on itsenäisyyttä ja päätäntävaltaa osuuskunnan suhteen. Ammattikorkeakoulujen opiskelijaosuuskunnissa opettaja/valmentaja katsoo toiminnan perään, mutta ei ohjaile sitä liikaa. (Hytinkoski & Troberg 2018, 45-49).

Jos oppilaitos on mukana hallituksessa, se tarkoittaa myös sitä, että oppilaitos on juridisessa vastuussa osuuskunnan toiminnassa. Oppilaitoksen edustajan mukana olo hallituksessa lisää oppilaitoksen kontrollia osuuskuntatoiminnassa ja saattaa vähentää opiskelijoiden omistajuuden tunnetta.

Huomioitavat asiat:

- Hallituksen olisi tärkeää koostua opiskelijoita päätäntävällän ja itsenäisyyden vuoksi.
- Jos oppilaitos on mukana hallituksessa, on se myös juridisessa vastuussa osuuskunnan toiminnasta. Tämä ei ole suositeltava tapa toimia.

4.3 Henkilöstö- ja muut resurssit

Venture Millissä osuuskunnan pystyttämiseen oli yhdelle opettajalle varattu puolet työajasta. Taidostossa yrityspuolen asioista vastaa opettaja, joka tekee samalla myös TOY-valmennusta (Työssä Oppiminen Yrittäjänä). TOY-valmennuksen tarkoitus on tukea opiskelijan yrittäjyystaitoja. Yleensä ammatillisissa opinnoissa työssäoppimisen jakso tehdään menemällä työpaikoille harjoitteluun, mutta TOY-valmennuksen avulla opiskelija voi tehdä työssäoppimisen yrittämällä oppilaitoksen osuuskunnassa (Nissilä 2012, 2). Opettajan käyttämät tunnit TOY-valmennukseen on sisäänrakennettu opetukseen sisältyvänä resurssina, eli valmennukseen käytettäviä tunteja ei ole eritelty. Tällä tavalla yrittäjyyden opetus Taidostossa kulkee hyvin luontevasti.

Haastatteluista selviää opettajien yrittäjyysosaamisen tärkeys. Venture Millissä opettajat saivat yrittäjyyskoulutusta, mutta koulutuksiin osallistuvien määrät olivat vaatimattomia. Taidostossa on monia opettajia, jotka ovat entisiä yrittäjiä tai heillä on siitä kokemusta. Myös Kisällissä tuotiin esille sitä, että hyvänä työparina pidetään, kun pedagogi ja yrittäjä tekevät töitä yhdessä. Lepaan osaajat osuuskunnassa opiskelijoiden kynnystä yrittäjyyteen laski myös se, että toinen valmentajista oli yrittäjä ja pystyi toimimaan luotettavana kokemusasiantuntijana.

Toinen haastatteluissa esiin noussut näkökulma oli se asenne, jolla oppilaitoksen henkilökunta suhtautuu opiskelijoihin ja yrittäjyyteen. Osa henkilökunnasta koki oman yrittäjämäisen asenteensa tärkeäksi. Halu viedä yrittäjyyttä koulutuksessa eteenpäin on tärkeää. Opettajat kokivat olevansa enemmän valmentajia kuin opettajia. Pedagogisissa osuuskunnissa pedagogiikka muistuttaakin tiimioppimisen pedagogiikkaa ja se vaatii nimenomaan tiimivalmennustaitoja (Hytinkoski & Troberg 2018, 38.)

Huomioitavat asiat:

- Opettajien tulisi olla valmentajia.
- Valmentajilla olisi tärkeää olla yrittäjyysosaamista ja yrittäjämäinen asenne suhteessa omaan ja muiden tekemiseen.
- Työparina pedagogi ja yrittäjä
- Valmentajien työtunnit sisäänrakennettu opetukseen sisältyvänä resursina.

4.4 Jatkuvuus

Venture Mill on ainoa haastatelluista osuuskunnista, joka on viety selvitystilaan, eikä sen toiminta jatkunut. Yhtenä syynä toiminnan loppumiseen pidettiin kevytyrittäjyysmallien tuloa markkinoille. Kevytyrittäjyydellä tarkoitetaan erilaisten laskutuspalvelujen käyttöä oman työn myymisessä. Koettiin, että Venture Millillä ei ollut tarjota konkreettista kilpailuetua kevytyrittäjyysmalleihin verrattuna. Venture Millin toimintaa vaikeutti myös joustamattomuus oppilaitoksen henkilökunnan puolelta opintojen suorittamiseen yrittäjyydellä. Tämä vaikeutti joidenkin

opiskelijoiden valmistumista. Venture Millin haastateltava liiketalouden lehtori Vesa Tuomela nostaa esille myös, että ”Venture Millissä yrittäjyyden tärkein juttu, omistajuus, jäi sivuraiteille. Toiminta oli sen näköistä.” Hänen mukaansa olisikin tärkeää, että oppilaitos ei perustaisi osuuskuntaa, vaan opiskelijat perustaisivat sen ja johtaisivat sitä, mutta oppilaitos ja henkilökunta olisivat mukana tukena.

Osuuskuntatoiminnan jatkuvuudesta pidetään huolta kouluttamalla toimintaan mukaan tulevat opiskelijat osuuskunnan vastuutehtäviin huolellisesti. Uniforst ja Lepaan Osaajat painottavat molemmat sitä, että hallitus ja vastuuta kantavat ihmiset eivät vaihdu koskaan kerralla. Molemmissa osuuskunnissa opiskelijat kouluttavat uudet opiskelijat tehtäviin. Myös materiaalit osuuskunnan pyörittämiseen liittyen on dokumentoitu hyvin. Taidostolla on käytössä uudelle jäsenelle infopaketti, joka sisältää kaikki ohjeistukset laskutukseen ja muuhun liittyen. Tarvittaessa talousvastaava hoitaa asiat suoraan opiskelijoiden kanssa, jos kysyttävää ilmenee. Uniforstissa perustajajäsenet ovat perustamisvaiheessa tehneet kattavat käsikirjat ja työkalut, joiden pohjalta toimitaan edelleen. Uniforstissa Tärkeäksi koettiin myös se, että kukaan ei jää yksin uusien asioiden kanssa. Esimerkiksi osuuskunnan toimintaan liittyvät tekniset asiat ja niiden opettelu nähtiin tärkeänä tehdä yhdessä uusien opiskelijoiden kanssa.

Opiskelijan kannalta toiminnan jatkuvuuteen vaikuttaa se, miten osuuskunnassa voi jatkaa työskentelyä opinnoista valmistumisen jälkeen. Uniforstilla ei ole sääntöä, etteikö osuuskunnassa voisi jatkaa myös valmistumisen jälkeen. Jäsenyys vaihtuu normaalista jäsenyydestä silloin alumnijäsenyydeksi. Alumnit nähdään tärkeänä ja kasvavana resurssina, sillä vaikka jäsenten määrä pysyy samana, niin alumnijäsenten määrä kasvaa. Alumnitoimintaa kehitetään jatkuvasti. Alumnien osuuskunnan hallituksessa tai toimihenkilönä työskentelyä ei kuitenkaan nähdä tarkoituksenmukaiseksi valmistumisen jälkeen. Lepaan osaajien säännöissä on määritelty, että osuuskunnassa on mahdollista jatkaa valmistumisen jälkeen 1-2 vuotta. Tämä on perusteltu sillä, että opintojen loppuvaiheessa otetut asiakasprojektit on mahdollista viedä loppuun. Taidostossa on mukana paljon alumneja ja siinä voi jatkaa valmistumisen jälkeen. Jäseneksi liittyvän ei kuitenkaan tarvitse olla oppilaitoksen opiskelija.

Alumneja kannattaa hyödyntää pedagogisten osuuskuntien toiminnassa. He ovat niitä, joilla on eniten kokemusta kyseisen osuuskunnan toiminnasta ja näin ollen paljon tietoa, jota he voivat jakaa uusille osuuskunnassa työskenteleville. Yrittäjyyden edistämisen kannalta alumneille tulisi myös tiedottaa mahdollisuuksista työskennellä oppilaitoksen osuuskunnassa tai käyttää oppilaitoksen tiloja yrittämiseen (Huusko ym. 2018, 135.)

Huomioitavat asiat:

- Osuuskunnan todellinen hyöty opiskelijalle tulee pystyä kilpailemaan kevytyrittäjyyden kanssa.
- Opiskelijoiden omistajuudentunne tärkeä asia jatkuvuuden kannalta.
- Hallitus ja vastuuta kantavat ihmiset eivät voi vaihtua kerralla.
- Opiskelijat kouluttavat uudet opiskelijat tehtäviin.
- Osuuskunnan pyörittämiseen ja liittymiseen vaadittavat ohjeistukset dokumentoitu hyvin.
- Yhdessä tekeminen avainasemassa tiedonsiirtämisessä.
- Alumniverkoston merkityksen tärkeys: mentoreina, kulttuurin siirtymisen kannalta ja kasvavana resurssina.

4.5 Vastuu ja sitoutuminen

Uniforst on hyvä esimerkki siitä, millaista hyvä vastuunkanto ja sitoutuminen osuuskunnan toimintaan on. Uniforstissa jäsenten omistajuus, vastuunkanto ja sitoutuminen on hyvin voimakasta aktiivijäsenten keskuudessa. Voimakasta omistajuutta perustellaan sillä, että opiskelijat toimivat osuuskunnassa omasta halustaan. Työ koetaan opettavaisena ja siitä saa palkkaa. Tärkeäksi koetaan myös se, että toiminta on tarkoituksenmukaista ja kaikkia hyödyttävää, sillä sen tarkoitus on parantaa metsäylioppilaiden työelämävalmiuksia. Uniforstin missio on tehdä metsäylioppilaista alan haluttavinta työvoimaa ja tämä on houkutteleva missio alan opiskelijoille. Uniforstilla koetaan, että heidän toiminnallaan on vaikutus työllistymiseen, ja se ymmärretään. Tekemisen merkityksellisyys ja yhteisöl-

linen asenne vaikuttavat merkittävästi motivaatioon. Pelkästään raha ei toimi motivaationa. Yhteinen missio, johon pystyy samaistumaan ja jota voi arvostaa, lisää sitoutumista organisaatioon (Spranger A. 2019, 126).

Vastuun selkeä jakaminen koetaan Uniforstilla tärkeäksi. Hallitus pitää huolta siitä, että tiedetään, mitä tapahtuu ja siitä informoidaan. Yhteisiin arvoihin ja työ-moraaliin kuitenkin kuuluu, ettei vahvaa hierarkiaa ole. Luottamus muihin ohjaa tekemistä ja liian läheltä johtamista vältetään. Luottamus onkin tärkeää yhteis-toiminnallisessa yrittämisessä. Yhdessä vietetty aika, avoimuus ja toisten työta-pojen tunteminen synnyttää ryhmässä luottamusta. Luottamus helpottaa käytän-nön asioita ja auttaa konfliktien ratkomisessa (Hytinkoski & Troberg 2018, 81).

Myös Lepaan osajat osuuskunnassa opiskelijat pyörittävät osuuskuntaa, eikä opiskelijan vastuun kanssa ole koskaan koettu mitään ongelmaa. Ne jäsenet, jotka toimivat aktiivisesti osuuskunnassa ja joilla oli vastuurooli, eivät olleet kos-kaan keskeyttäneet opintojaan. Osuuskunnan toiminnassa mukana olleita, mutta passiivisina pysytelleitä jäseniä oli lähtenyt osuuskunnasta. Yrittäjähenkisyys nä-kyi aktiivisten jäsenten keskuudessa voimakkaana tekijänä, eikä se rajoittunut pelkästään siihen, miten osuuskuntaa pyöritettiin, vaan muutkin työtehtävät hoi-dettiin samanlaisella otteella.

Taidostossa koetaan sitoutuminen haasteena ja hallitus on miettinyt, kuinka jä-seniä saataisiin sitoutettua enemmän toimintaan. Tilanne on hyvin toisenlainen kuin opiskelijavetoisessa Uniforstissa, sillä Taidoston pyörittämisen päävastuu on opetushenkilökunnalla. Taidoston on vaikeaa saada jäseniä mukaan vuosiko-kouksiin. Koetaan, että opiskelijan on vaikea ymmärtää osuuskuntatoimintaa ko-konaisuutena ja sitä, miten voisi itse siihen vaikuttaa.

Vastuun ottaminen osuuskuntien sisällä voi vaihdella hyvin voimakkaasti. Esi-merkiksi Venture Millissä oli ongelmana löytää opiskelijoita tekemään kirjanpitoa. Vaikka tehtyjen töiden tuloista 10% meni osuuskunnalle, kasvoivat kirjanpidolliset kustannukset suuremmiksi kuin saadut tulot. Uniforstilla taas on oma taloustiimi, joka kantaa vastuun niihin liittyvistä asioista. Näyttäisi siltä, että mitä enemmän vastuuta opiskelijalla on, sitä suurempi sitoutuminen osuuskuntatoimintaan on, ja

mitä enemmän päätäntävaltaa opetushenkilökunnalla on osuuskunnan pyörittämisestä, sitä vaikeampaa on saada opiskelijoita sitoutumaan osuuskunnan päätöksentekoon ja näkemään, miten he ovat osa järjestelmää. On tärkeää ottaa huomioon oikeanlainen suhde tuen, luottamuksen ja pedagogisen ohjauksen tai valmentamisen suhteen. Esimerkiksi opettajien jäsenyys pedagogisessa osuuskunnassa viestii opiskelijoille siitä, että opettajat ovat mukana tosissaan toiminnassa ja tämä osaltaan luo luottamusta ja pohjaa vuorovaikutukselle (Immonen 2010, 30-32). Toisaalta se, että opiskelijat itse vastaavat osuuskuntansa päätöksenteosta viestii siitä, että opiskelijoilla on itsenäisyyttä ja päätäntävaltaa osuuskunnassa (Hytinkoski & Troberg 2018, 49). Osuuskunnan jäsenyys ja hallituksessa oleminen ovat eri asioita ja on syytä harkita, mikä opettajan rooli on pedagogisessa osuuskunnassa, jotta vastuu ja omistajuus säilyy opiskelijalla. Immonen julkaisussa *Oppilaitososuuskunta – silta oppimiseen ja yrittäjyyteen* todetaan, että ”Opettajien jäsenyys osuuskunnassa viestittää opiskelijoille opettajien olevan mukana toiminnassa tosissaan, mikä on tärkeitä luottamuksen ja hyvän vuorovaikutuksen muodostumiselle” (Immonen 2010, 30-32).

Huomioitavat asiat:

- Aktiivijäsenten sitoutuminen on avainasemassa vastuunkannon ja omistajuuden näkökulmasta.
- Työn merkityksellisyys lisää sitoutumista ja motivaatiota, eikä pelkästään raha ole riittävä tekijä.
- Vastuun selkeä jakaminen ja matala hierarkia.
- Luottamus ohjaa toimintaa, ja se tekee toiminnan pyörittämisen helpommaksi.
- Opiskelijan on vaikea sitoutua toimintaan, jos hän ei ole sen keskiössä.
- Tärkeää huomioida oikea suhde tuen, luottamuksen ja pedagogisen ohjauksen tai valmentamisen suhteen.

4.6 Opiskelijoiden rekrytointi

On olemassa useita keinoja opiskelijoiden saamiseksi mukaan osuuskunnan toimintaan. Yrittäjyysopinnoista tiedottamista pitäisi kuitenkin edelleen kehittää,

jotta kaikki yrittäjyysopinnoista kiinnostuneet löytäisivät tämän mahdollisuuden. Yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita ei tunnisteta ja yrittäjyysopintoja ei löydetä. (Huusko ym. 2018, 134.)

Haastattelemamme osuuskuntien edustajat nostivat esiin vertaisten tekemä rekrytoinnin. Sillä tarkoitetaan sitä, että osuuskunnassa jo työskentelevät opiskelijat kertovat osuuskunnan toiminnasta. Hyvä esimerkki tästä on Uniforst. Se tekee oman alansa ainejärjestön kanssa yhteistyötä ja käy heidän kanssaan keskustelua aktiivisesti. He nostavat markkinoinnissaan esille sen, että on hyvä käyttää enemmän opiskelijoiden kertomuksia ja tarinoita. Menestyjiä voitaisiin nostaa enemmän esille ja lisätä sillä mielenkiintoa osuuskuntatoimintaan.

Uniforst käyttää myös suhteellisen paljon resursseja jäsenhankintaan pitääkseen jäsenmäärät korkeina. Tarjottavat palvelut ovat pääosin yrityksille, mutta iso osa palveluista on myös opiskelijoille, kuten opiskelijoiden työllistäminen. Osuuskunta järjestää opiskelijoille koulutuksia ja pääsyjä tapahtumiin. Koetaan, että opiskelijan täytyy saada todellista arvoa koulutuksista ja muista tarjottavista palveluista. Uusien opiskelijoiden orientaatioviikkoja varten suunnitellaan, miten ollaan mukana ja miten halutaan heille näkyä. Markkinointimateriaaleja ovat teltat ja roll upit.

Taidostossa tarve osuuskunnalle on opiskelijoilla jo valmiina, sillä asiakkaalle tehdään töitä opintojen aikana ja laskutuskanava tarvitaan. Opiskelijat haluavat liittyä osuuskunnan jäseniksi, kun he kuulevat osuuskunnan toiminnasta ja sen tarjoamista mahdollisuuksista. Yleensä he haluavat liittyä kokeillakseen yrittäjyyttä ja saadakseen laskutuskanavan. Erityisesti yrityksille töitä tehdessä laskutuskanava on välttämätön. Markkinoinnin keinoina haastattelemissamme osuuskunnissa oli käytetty lisäksi erilaisia myyntitapahtumia, -näyttelyitä ja -messuja.

Venture Millin tapauksessa todettiin, että pedagogisen osuuskunnan kilpailuetu esimerkiksi kevytyrittäjyys-konseptiin verrattuna on yhteisöllisyys. Eli pedagoginen osuuskunta ei ole pelkästään laskutusalue, vaan myös yhteisö, jonka kautta on mahdollista saada selkeitä etuja kuten lisätä myyntiä ja päästä mukaan

erilaisiin tapahtumiin. Todelliseksi kilpailueduksi koettiin kuitenkin opintopisteyttäminen eli osuuskunnassa tehdyn työn muuttaminen opintopisteiksi.

Huomioitavat asiat:

- Haasteena on, että yrittäjyydestä kiinnostuneita opiskelijoita ei tunnisteta, joten tunnistamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.
- Vertaisten tekemä rekrytointi – osuuskunnassa jo mukana olevat opiskelijat, ainejärjestöjen hyödyntäminen.
- Osuuskunnassa mukana olevien tai olleiden opiskelijoiden menestystarinat osaksi markkinointia ja rekrytointia.
- Jäsenhankintaan resurssit.
- Yhteisöllisyyden esiintuominen.
- Osuuskunnan tuomien etujen suunnittelu.

4.7 Opintopisteyttäminen

Tässä työssä opintopisteyttämisellä tarkoitetaan pedagogisessa osuuskunnassa tehdyn toiminnan integrointia opintoihin ja opetussuunnitelmaan. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että osuuskunnassa tehty työ pystytään muuttamaan opintopisteiksi.

Uniforstilla opintopisteet eivät ole integroitu osuuskunnan toimintaan, mutta hallitustyöskentelystä voi saada opintopisteitä yhdistämällä aktiivista järjestötoimintaa vapaasti valittaviin opintoihin. Uniforst oli myös toteuttanut työpajan omalle tiedekunnalleen ja siihen osallistuvat opiskelijat olivat saaneet siitä opintopisteitä.

Taidostolla on opintopisteytykseen joustava ja opiskelijakeskeinen suhtautuminen. Opintopisteyttämiseen vaaditaan, että opiskelija dokumentoi asiakastyöprosessinsa ja on laskuttanut asiakasta. Laskutuksen tapahtuminen nähdään merkittävänä tekijänä yrittäjyyden opintopisteyttämisessä. Myös palautteen saaminen asiakkaalta ja sen dokumentoiminen ovat osa opintopisteyttämisen arviointiprosessia. Prosessit arvioidaan yleensä näytöissä, ja usein arvioidaan sekä asia-

kastyökokonaisuuksia ja yrittäjyyden osa-alueita samassa työssä yhtä aikaa. Arviointi tapahtuu kriteerien mukaan, ja arvioijina toimivat opettaja ja työelämän arvioija. Tärkeänä nähdään, että jokainen opiskelija löytää oman tapansa toimia, ja opettajalta vaaditaan sitoutumista, avarakatseisuutta ja ennakkoluulottomuutta lähteä mukaan opiskelijan tapaan toimia.

Lepaan osaajat osuuskunnassa ja Venture Millissä opintopisteyttäminen oli lähtökohtana. Venture Millissä opintopisteyttämään pystyi liiketoimintasuunnittelun ja liiketoiminnan kehittämisen. Opintopisteyttäminen oli kuitenkin hyvin rajattua ja siitä oli pystytty sopimaan vain joidenkin opettajien kanssa. Lepaan osaajat osuuskunnassa aluksi opintopisteyttäminen lähti siitä, että oli mahdollista saada opintopisteitä harjoittelun kautta. Oppimisprosessi oli helppo tehdä näkyväksi, sillä kun tehtiin alaan liittyviä töitä, paikalla oli opettajaohjaaja, joka katsoi prosessin loppuun.

Kisällissä on mahdollista tuottaa opintopisteitä tutkinnon eri osiin, ja osaamista voidaan yhteistyössä koulun kanssa tunnustaa ja tehdä työtodistuksia. Varsinaisia lukion opintoja ei yrittämisellä voinut edistää.

Osuuskunnassa toiminnan integrointi opintoihin ja opintopisteisiin on olennainen osa pedagogisen osuuskunnan menestymistä (Hytinkoski & Troberg 2018, 47). Haasteena voi olla yrittäjyysopintojen mahtuminen tutkintoon ja tutkinnon suoritus aikaan. Opetussuunnitelmien asettamia rajoituksia tulisi tunnistaa ja purkaa, jotta yrittäjyyttä pystytään edistämään opinnoissa (Huusko ym. 2018, 4-5.).

Huomioitavat asiat:

- Opintopisteyttämiseen joustava ja opiskelijakeskeinen suhtautuminen.
- Yhtä oikeaa tapaa on vaikeaa löytää.
- Haasteena yrittäjyysopintojen mahtuminen tutkintoon.
- Yrittäjyyden edistäminen opinnoissa tulisi mahdollistaa purkamalla opetussuunnitelmien asettamia rajoituksia.

4.8 Raha ja opinnot

Rahan tuominen opintoihin on pääsääntöisesti saanut hyvän vastaanoton. Venture Millissä on jossain vaiheessa keskusteltu siitä, että voiko saada samaan aikaan rahaa ja opintopisteitä, mutta asiasta ei ole koskaan tullut ongelmaa. On nähty, että ilman maksullista toimeksiantoa opiskelija ei olisi pystynyt oppimaan kaupantekoa ja yrittäjyyttä. Myös Lepaan osaajat osuuskunnan kohdalla kaikki opettajat eivät rahaa opinnoissa sulattaneet tai ymmärtäneet. Mietittiin, että kuuluuko se opintoihin ollenkaan. Tänä päivänä opetussuunnitelmassa on enemmän pakollisia yrittäjyysopintoja, joten ennakkoluulot ovat karisseet. Kisällissä nähdään, että raha opinnoissa ei ole mikään ongelma, sillä kyseessä on yrittäjyyslukio ja yrittäjyyteen kuuluu olennaisesti raha.

Osuuskuntayrittäminen on ollut puheenaiheena Lepaan osaajat osuuskunnassa opiskelijoiden kesken Kelan ja opintotuen yhdistämisestä. Opiskelijoilta on tullut kysymyksiä siitä, miten osuuskuntayrittäjyys vaikuttaa opintotukeen, mutta osuuskunta ei ole ottanut siihen kantaa. Kuitenkin kaikki opiskelijat ovat saaneet opintotukensa ja -lainansa. Myös Taidostossa opiskelijoita kehoitetaan ottamaan itse selvää opiskelijan omista tulorajoista, sillä opiskelijat opiskelevat erilaisilla rahoituksilla.

Asenteellisesti raha opinnoissa ei siis ole ollut kovinkaan suuri ongelma oppilaitoksissa. Autenttisen työn tekeminen yrittäjänä opintojen aikana on kuitenkin aiheuttanut keskustelua asiakkaiden kanssa (Kisälli) ja kilpailevien saman alan yritysten kanssa (Lepaan osaajat osuuskunta), mutta hyvät yhteistyöverkostot ja oppilaitoksen tuki on edesauttanut asenteiden muuttumista positiiviseksi.

Huomioitavat asiat:

- Ilman maksullista toimeksiantoa opiskelija ei pysty oppimaan yrittäjyyttä.
- Rahan yhdistäminen yrittäjyysopintoihin ei ole aiheuttanut yleisesti ongelmia, sillä nähdään, että yrittäjyyteen kuuluu olennaisesti raha.

4.9 Monialaisuus

Venture Millissä tehtiin monialaisesti töitä osuuskunnassa, mutta ei kovin paljon. Silloin kun muotoilijat ja tekniikan opiskelijat toisesta korkeakoulusta tekivät yhdessä, osaamisten yhdistyttyä syntyi erilaisia asioita.

Venture Millin monialaisen tiimin toiminnasta syntyi esimerkiksi kulutushyödyke, johon opiskelijat keräsivät 100 000 euron rahoituksen. Monialaisuutta pidettiin tärkeänä. Koettiin, että silloin opiskelijat eivät oppineet pelkästään omasta tekemisestään, vaan saivat mahdollisuuden oppia yhdessä asioita, joita ei olisi syntynyt ilman monialaisuutta. Tällainen monialainen työskentely oli innostanut opiskelijoita.

Lepaan osaajat osuuskunnassa ja Taidostossa ei ole tehty yrittäjyyttä monialaisesti yhdessä. Taidostossa eri alojen opiskelijat ovat kuitenkin järjestäneet yhdessä kesäpajoja, erilaisia myyntinäyttelyitä ja -tapahtumia. TOY-valmennukseen osallistuvat opiskelijat ovat kokeneet hyötyvänsä eri alojen ryhmäkeskusteluista, sillä niistä on saatu erilaista näkökulmaa ja niistä on syntynyt uusia juttuja. Hyvänä esimerkkinä toimii palvelualojen ja tuotteiden tuottajien erilaiset, toisiaan rikastuttavat näkökulmat.

Monialaisuus nähtiin kannattavana ja sen uskottiin tuottavan parempia tuloksia. Erityisesti innovaatioiden kehittämisessä monialaiset tiimit ajateltiin tärkeiksi. Niiden avulla on mahdollista yhdistää toisiaan täydentäviä osaamisia ja opiskelijoiden kannalta ne tekevät myös oman asiantuntijuuden tunnistamisen mahdolliseksi (Hero 2019, 10).

Huomioitavat asiat:

- Monialaisten projektien mahdollistaminen osuuskunnassa olisi tärkeää opiskelijoiden innostumisen ja innovaatioiden kannalta.

4.10 Yhteisöllisyys ja tiimit

Yhteisöllisyys on näkynyt jonkin verran osuuskuntien toiminnassa, mutta se ei ole ollut toiminnan keskiössä. Kisällissä nostetaan esille verkostossa näkyvä yhteisöllisyys, eikä osuuskunta ole pelkästään lukion työmuoto, vaan se on mahdollinen toimintamuoto kaikille Muuramen asukkaille. Lepaan osajat osuuskunnassa yhteisöllisyyttä syntyi, koska osuuskunnassa oli hyvä henki ja yhdessä tekemisen asenne. Uniforstilla nähdään myös rennon ilmapiirin vaikutus yhteiseen tekemiseen, mutta Uniforst ei itsessään tuota yhteisöllisyyttä, vaan yhteisönä toimii metsäylioppilaat, joilla on vahvaa yhteisöllisyyttä jo itsessään.

Tiimityöskentelyä on ollut Venture Millissä ja Taidostossa, mutta aika paljon opiskelijat ovat tehneet töitä yksilöinä. Venture Millissä valmennuksessa oli ollut vahva näkökulma siitä, että opiskelutapa perustuu keskusteluun ja valmennusta annetaan tiimeille, eikä yksilöille. Osa opiskelijoista tuli tiimeinä osuuskuntaan, ja se koettiin hedelmällisenä.

Yhteisöllisyys eri muodoissaan oli siis tärkeä osa haastattelemiemme osuuskuntien toimintaa. Se näkyi vain eri muotoisena, tiimityöskentelynä tai saman alan opiskelijoiden yhteisenä juttuna.

Huomioitavat asiat:

- Yhteisöllisyys voi näkyä myös verkostossa tai saman alan opiskelijoiden keskuudessa.
- Rento ilmapiiri ja yhdessä tekemisen asenne tuovat yhteisöllisyyttä.

4.11 Yritysyhteistyö ja asiakkuuksien hankinta

Useimpien haastattelemiemme osuuskuntien toiminta liittyy voimakkaasti oppilaitosten verkostoihin. Esimerkiksi asiakkaat ja projektit löytyivät oppilaitoksen verkostoista. Ainoastaan Uniforst on täysin itsenäinen toimija, eikä yhteistyötä oppilaitoksen kanssa juurikaan ole. Kuitenkin yritysyhteistyötä tehdään maatalousylioppilaiden osuuskunnan, Tähkän, kanssa. Uniforstilla on monia pitkäaikaisia

yritsyhteistyökumppaneita ja kaikki heidän asiakkaansa ovat yrityksiä. Asiakkaat on hankittu ja hankitaan itse, eikä oppilaitos tuota projekteja tai ohjaa heille asiakkaita.

Pääsääntöisesti muissa osuuskunnissa oppilaitoksen kautta tulee toimeksiantoja, joita ohjataan opiskelijoille. Tämän lisäksi opiskelijat hankkivat omia asiakkaitaan. Venture Millissä ohjattiin toimeksiannot opiskelijoille ja periaattena oli, että ilmaisia kurssitöitä ei tehdä. Venture Milliin kuuluvat oppilaitoksen edustajat toimivat jonkinlaisena osto- ja myyntikanavana, mutta valmennukseen kuului, että kaikki opiskelijat tekivät myyntiä. Taidostossa toimeksiannot ovat näkyvillä vain Taidoston jäsenille. Oppilaitoksen ammattiopettajilla on vahvat verkostot ja oppilaitoksen kauttakin tehdään suoraa yhteistyötä. Opintoihin kuuluu myös myyntitapahtumien järjestäminen. Kisällissä opiskelijat eivät pääsääntöisesti hanki asiakkuuksia itse, vaan Kisälli tarjoaa opiskelijoille työtehtäviä, joita he ottavat vastaan.

Lepaan osaajat osuuskunnassa tehtiin tarvittaessa yritysyhteistyötä aliurakoitsijoiden kanssa ja yrittäjät toivat myös omia kontaktejaan käyttöön. Asiakkaat löytyivät helposti ja sesonkiin liittyviä töitä kyseltiin suoraan oppilaskunnalta. Ennen osuuskuntaa töistä ei pidetty kirjaa ja ei tiedetty, kuka työt oli ottanut vastaan. Osuuskunta paransi tilannetta niin, että sen kautta tarjotut ja tehdyt työt kirjattiin. Myös hinnoittelua pystyttiin yhtenäistämään.

Yritsyhteistyö on käytännössä sujunut hyvin, eikä opiskelijayrittäjyys ole ollut paikallisille yrityksille todellinen uhka. Kuitenkin Lepaan osaajat osuuskunnan toiminnan käynnistyminen aiheutti pelkoja saman alan yrityksissä eikä yhteistyön syntyminen ollut aluksi helppoa. Yrityksen ajattelivat, että opiskelijat vievät kaikki työt, koska tekevät ne halvemmalla. Ongelman ratkaisua helpottivat kuitenkin jo yhteistyökumppaneina olleet yritykset, jotka toimivat positiivisina viestinviejinä.

Huomioitavat asiat:

- Oppilaitosten omat verkostot nähtiin tärkeänä asiana asiakashankinnassa.
- Yhteistyö muiden pedagogisten osuuskuntien kanssa on hedelmällistä.

- Myynnin osaaminen osana valmennusta kaikilla opiskelijoilla.
- Yritysyhteistyöverkosto olennainen osa uusasiakashankinnassa.
- Hinnoittelun yhtenäistäminen.
- Aluksi opiskelijayrittäjyys voi aiheuttaa pelkoja muissa yrityksissä.

4.12 Tulokset ja kompetenssit

Tarkkoja tuloksia osuuskuntien toiminnan tuloksista ei ole kerätty missään kyseisissä osuuskunnissa. Kysyimme haastatteluissa osuuskuntien vaikutusta yrittäjänä jatkamiseen koulutuksen jälkeen ja opintojen jälkeiseen työllistymiseen. Jokaisessa osuuskunnassa on kuitenkin nähty selkeä yhteys opiskelijoiden yrittäjyysvalmiuksien kehittämisessä ja pedagogisen osuuskunnan toiminnassa. Monet yrittäjyyttä opintojen aikana kokeilleet opiskelijat jatkoivat yrittäjinä. Taidostossa kuitenkin painotetaan sitä, että kaikista ei ole yrittäjiksi, eikä oppilaitos voi kenestäkään tehdä yrittäjää, mutta yrittäjämäinen toiminta on tärkeää. Siellä ajateltiin, että yrittäjämäisen toiminnan oppiminenkin on tulevaisuuden kannalta tärkeää, sillä työntekijän täytyy mahdollisesti koota työnsä pienistä osa-alueista. Opetushenkilökunta pystyy vain kannustamaan ja auttamaan tai tuomaan erilaisia vaihtoehtoja. Opiskelijan täytyy kuitenkin itse rakentaa oma polkunsaa.

Venture Millissä tärkeänä nähtiin asiakkuuksien syntyminen opintojen aikana. Tätä pidettiin yhtenä tärkeimpänä tuloksena opiskelijan tulevaisuuden työllistymisen ja yrittämisen jatkamisen kannalta.

Kisällissä yritetään mitata kokeilujen ja aloitteiden määrää, mutta siellä ei kerätä tuloksia yrittäjyydestä eli siitä, kuinka moni Kisällissä työskennelleistä nuorista on jatkanut yrittämistä. Kisällissä tuotiin esiin, että voisi olla vaikeaa erottaa valmennuksen ja osuuskunnan vaikutukset yrittäjänä jatkamiseen. Vaikutusta ei ole pystytty mittaamaan.

Taidostossa kysytään syytä, kun jäsen eroaa osuuskunnasta ja siitä kerätään listaa. Listauksessa näkyy, että yksi syy osuuskunnasta lähtemiseen on se, että

opiskelija on perustanut oman yrityksen. Keskeyttäminen on kuitenkin hyvin vähäistä, sillä osuuskuntaan liittyvät ne opiskelijat, jotka kokevat saavansa siitä hyödyn.

Uniforstissa nähdään, että osuuskuntayrittäjyys vaatii halua tehdä sellaista työtä, josta on hyötyä muillekin kuin vain itselleen. Oppilaitoksesta saaduilla perustaidoilla osuuskuntaa pystyy pyörittämään, mutta jokainen oppii toisilta ja tieto siirtyy vanhemmilta opiskelijoilta uusille.

Venture Millissä käytettiin osaamisperusteena seuraavaa arviointitapaa:

- 1 = kun ymmärrät
- 2 = kun osaat kertoa sen
- 3 = kun osaat analysoida
- 4 = kun annat merkityksen
- 5 = kun pystyt luomaan uutta

Arviointitavan luominen koettiin helppona, kun kyseessä oli liiketoiminnan tekeminen. Tiedon tarpeen hahmottaminen tapahtui nopeasti, ja opiskelijat olivat oma-aloitteisia sen hankinnassa. Perusvalmiudet liiketoiminnan kehittämiseen ja menetelmien käyttämiseen pystyttiin luomaan. Asenteelliset muutokset vaativat pidempää aikajännettä kuin tiedolliset tai taidolliset. Asiat täytyy kokea. Kuitenkin rohkeus mennä kohti tuntematonta, vaikka ei tiedä tarkkaan, mitä siellä on, lisääntyy tällaisissa koulutusohjelmissa.

Lepaan osaajat osuuskunnassa nähtiin, että pedagoginen osuuskunta kannustaa opiskelijoita yrittäjyyteen. Moni valmistunut perusti oman yrityksen, ja opiskelijat ovat kokeneet, että tällaisessa mallissa opiskelu on opettanut selvittämään jokaisen asian itse, ja että kokemuksen jälkeen oman yrityksen perustaminen on helppoa. Mitään tilastoja yrittäjäksi ryhtyneiden määrästä ei ollut.

Useimmissa osuuskunnissa ei ole kerätty tietoa siitä, miten osuuskuntayrittäjyys vaikuttaa yrittäjyyteen valmistumisen jälkeen. Kuitenkin pedagogisten osuuskun-

tien vaikuttamista yrittäjyyteen valmistumisen jälkeen on seurattu TAMKin liiketalouden yrittäjyyden ja tiimijohtamisen yksikössä, Proakatemiassa, jossa opiskelijat opiskelevat pääsääntöisesti tiimiyrittäjinä pedagogisessa osuuskunnassa koko opintojensa ajan. Sieltä valmistuneista opiskelijoista 37% jatkaa yrittäjinä valmistumisen jälkeen (Saraketo, H. & Nevalainen T. 2017, 9).

Huomioitavat asiat:

- Tuloksia ei ollut kerätty osuuskunnissa.
- Osuuskunnissa nähty selkeä yhteys yrittäjyysvalmiuksien kehittämisessä.
- Kaikista ei ole yrittäjiksi, mutta yrittäjämäinen toiminta on tärkeää.
- Opiskelijan tulee luoda oma polkunsaa.
- Opintojen aikana syntyneet asiakkuudet tärkeitä tulevaisuuden työllistymisen ja yrittäjänä jatkamisen kannalta.
- Osuuskuntayrittäjyys vaatii halua tehdä työtä, josta on hyötyä myös muille.
- Perusvalmiudet liiketoiminnan kehittämiseen pystytään luomaan, mutta asenteelliset muutokset vaativat enemmän aikaa.
- Rohkeus mennä kohti tuntematonta lisääntyy.
- Valmistuneet ovat perustaneet omia yrityksiä.
- Pedagogisen osuuskunnan kokemuksen jälkeen opiskelijat kokivat olevansa valmiita perustamaan oman yrityksen.

5 KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen pohjalta nousseita tärkeitä tekijöitä, jotka ovat vaikuttaneet pedagogisten osuuskuntien menestykseen. Esittelemme Euroopan komission 2016 laatiman EntreComp -raportin, joka toimii tässä työssä yrittäjyystaitojen teoreettisena viitekehystenä. Vertaamme case-esimerkkejä ja niistä tärkeimmiksi asioiksi nousseita käytänteitä EntreCompiin. Näistä yhtäläisyyksistä ja EntreCompin taitotasoista kooten ehdotamme erilaisia yrittäjyyspolkuja pedagogisen osuuskunnan toiminnan pohjaksi.

Yrittäjyys voidaan määritellä hyvin monella tavalla. Sen voidaan ajatella tarkoittavan esimerkiksi vain opiskelijoiden rohkaisemista yrityksen perustamiseen. Määritelmänä tämä on kuitenkin hyvin kapea määritelmä. Laajemmin yrittäjyys voi tarkoittaa sitä, että, että opiskelijoista tulee luovempia, mahdollisuuksiin tarttuvia, ennakoivia ja innovatiivisia. Yrittäjyyden voidaan käsittää myös koskevan kaikkia elämän osa-alueita (Lackéus 2015, 6.)

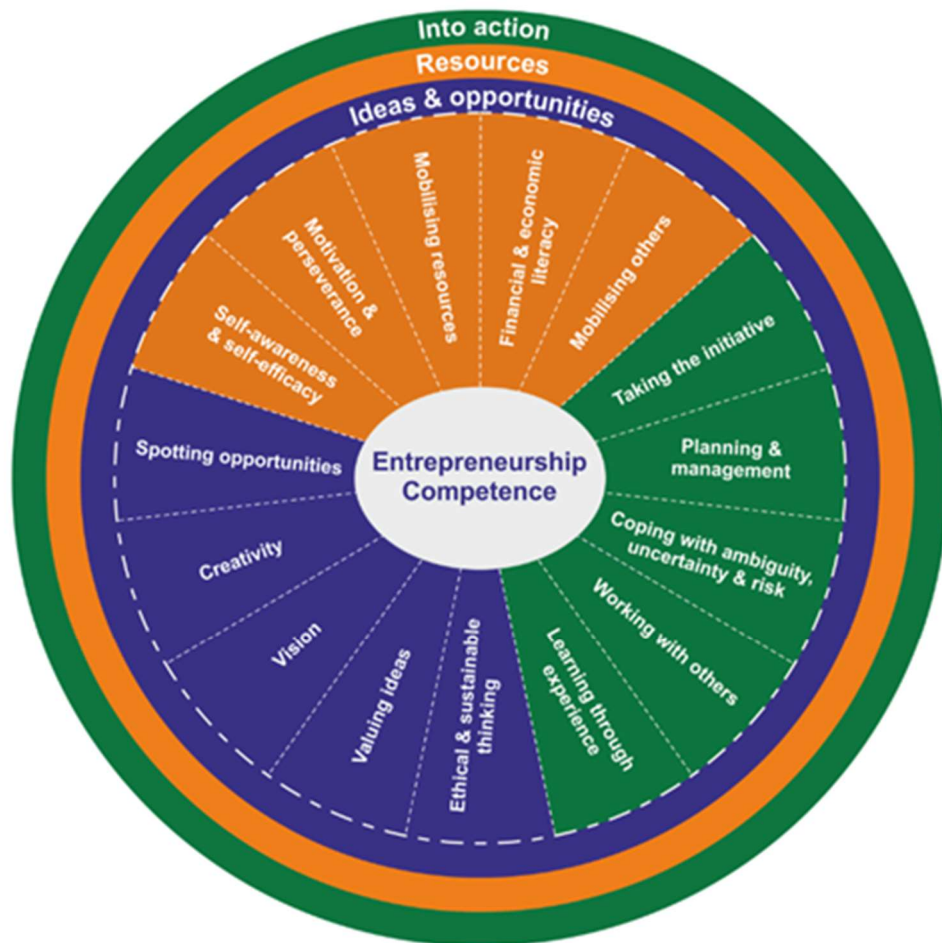
EU:n komission vuonna 2016 julkaiseman EntreComp -viitekehysten mukaan yrittäjyys on sitä, kun tartut tilaisuuksiin ja ideoihin ja muunnat ne arvoksi toisille. Luotava arvo voi olla taloudellista, kulttuurista, sosiaalista tai yhteiskunnallista. (Euroopan komissio 2016, 10.)

Tässä työssä käytämme EntreCompissa esiteltyä yrittäjyyden määrittelyä, sillä se on kattava ja kansainvälisesti tunnustettu määritelmä. Se on käytännönläheinen ja ohjaava viitekehys kun suunnitellaan yrittäjyyskompetensseja käytännön toteutuksessa ja tähdätään menestyvään pedagogiseen osuuskuntaan. EntreCompia voidaan käyttää pohjana yritysosaamisten arviointiin ja sen pohjalta voidaan suunnitella opetussuunnitelmia (Euroopan komissio 2016, 6).

EntreCompista käy ilmi se, että kaikki yrittäjyystaidoissa perustuu siihen, että osaa kantaa vastuuta. Vastuun kantaminen yhdessä muiden kanssa ja arvon luominen toisille ovat yrittäjyystaitojen määrittelevät tekijät, jotka kantavat koko vii-

tekeyksen läpi selvänä ohjenuorana. EntreCompissa määritellyt taitotasot pu-reutuvat nimenomaan kykyyn kantaa vastuuta yhdessä muiden kanssa ja tuottaa arvoa toisille yhdessä muiden kanssa erilaisten ideoiden käytäntöön viemisellä. Meidän mielestämme tätä on yrittäjäyys.

EntreCompin idea kiteytyy kuviossa 3, jossa on kuvattu kolme yrittäjäyden osaa-misalueetta eli toimeenpano, resurssit ja ideat & mahdollisuudet ja kuinka ne ja-kautuvat jokainen viiteen yrittäjäyden avaintaitoon. EntreCompissa painotetaan sitä, että osaamiset eivät ole hierarkkisessa järjestyksessä, eikä niistä voi erottaa mitään erityisiä ydintaitoja. (Euroopan komissio 2016, 11). EntreComp-raportissa on kuvattu mitä nämä viisi avaintaitoa vaativat toteutuakseen.

KUVIO 3. EntreComp-mallin osaamisalueet ja osaamiset (Euroopan komissio 2016, 11)

Pedagoginen osuuskunta toteuttaa EntreCompin kaikkia kolmea eri osa-aluetta. Autenttinen yrittäjyys vaatii toteutuakseen kykyä luoda ideoita ja tarttua tilaisuuksiin, käyttää erilaisia resursseja ja viedä ne käytäntöön oma-aloitteisesti. Mahdollisuuksiin tarttuminen, arvon luominen ja strateginen päätöksenteko ovat olennaisia osia yrittäjänä toimimisessa kuten EntreCompin ideat & mahdollisuudet -osaamiskohdassa kuvataan. Lisäksi resurssien käyttäminen oman sisäisen motivaation luomisessa ja muiden kanssa yhteistyössä toimimisessa näkyy pedagogisen osuuskunnan toiminnassa.

Tässä työssä keskitymme enimmäkseen EntreComp-mallin toimeenpano -yrittäjyysosaamisalueeseen. Se koostuu näistä taidoista: aloitekyky, suunnittelu ja johtaminen, epävarmuuden sietokyky, moniselitteisyys ja riskit, muiden kanssa työskentely ja kokemuksista oppiminen. Pedagoginen osuuskunta mahdollistaa juuri näiden osaamisten kehittämisen, koska toiminnan keskiössä on oikea yritystoiminta riskeineen ja epävarmuuksineen, sekä työskentely muiden kanssa.

Kaikki toimeenpano -kohdan edellä mainitut viisi osaamisaluetta on EntreCompissa kuvattu vielä tarkemmin jakamalla sen sisältämät osaamiset kolmeen kohtaan (kuvio 4). Esimerkiksi kokemuksista oppiminen jakautuu seuraaviin kolmeen osaamiseen, jotka ovat: hyödynnä aloitekyky arvon luomiseen oppimismahdollisuutena, opi yhdessä muiden kanssa, reflektoi ja opi onnistumisista ja epäonnistumisista.

3. Into action	3.1 Taking the initiative	Go for it	<ul style="list-style-type: none"> • Initiate processes that create value • Take up challenges • Act and work independently to achieve goals, stick to intentions and carry out planned tasks
	3.2 Planning and management	Prioritize, organize and follow-up	<ul style="list-style-type: none"> • Set long-, medium- and short-term goals • Define priorities and action plans • Adapt to unforeseen changes
	3.3 Coping with uncertainty, ambiguity and risk	Make decisions dealing with uncertainty, ambiguity and risk	<ul style="list-style-type: none"> • Make decisions when the result of that decision is uncertain, when the information available is partial or ambiguous, or when there is a risk of unintended outcomes • Within the value-creating process, include structured ways of testing ideas and prototypes from the early stages, to reduce risks of failing • Handle fast-moving situations promptly and flexibly
	3.4 Working with others	Team up, collaborate and network	<ul style="list-style-type: none"> • Work together and co-operate with others to develop ideas and turn them into action • Network • Solve conflicts and face up to competition positively when necessary
	3.5. Learning through experience	Learn by doing	<ul style="list-style-type: none"> • Use any initiative for value creation as a learning opportunity • Learn with others, including peers and mentors • Reflect and learn from both success and failure (your own and other people's)

KUVIO 4. EntreComp -mallin toimeenpano -osio (Euroopan komissio 2016, 13)

Yrittäjyyden osaamisten lisäksi EntreCompin avulla voidaan arvioida yrittäjyystaitojen kehittymistä. Taitojen kehittymistä voidaan seurata nelitasoisen arviointikehyksen pohjalta, joka esitellään kuviossa 5. Vaikka osaamisalueita ei voida laittaa tärkeysjärjestykseen, voidaan kuitenkin jokaista aluetta ja niiden osiota tarkastella taitotasojen kehittymisen kannalta. EntreCompissa painotetaan sitä, että taitotasossa ei kyseessä ei ole lineaarinen kehityskulku, eivätkä kaikki kohderyhmään kuuluvat henkilöt ole kiinnostuneita kehittämään kaikkia kompetensseja korkeimmalle pätevyysasteelle eli Asiantuntija-asteelle saakka. (Euroopan komissio 2016, 14.)

Table 2: EntreComp Progression model

Foundation		Intermediate		Advanced		Expert	
Relying on support ⁶ from others		Building independence		Taking responsibility		Driving transformation, innovation and growth	
Under direct supervision.	With reduced support from others, some autonomy and together with my peers.	On my own and together with my peers.	Taking and sharing some responsibilities.	With some guidance and together with others.	Taking responsibility for making decisions and working with others.	Taking responsibility for contributing to complex developments in a specific field.	Contributing substantially to the development of a specific field.
Discover	Explore	Experiment	Dare	Improve	Reinforce	Expand	Transform
Level 1 focuses mainly on discovering your qualities, potential, interests and wishes. It also focuses on recognising different types of problems and needs that can be solved creatively, and on developing individual skills and attitudes.	Level 2 focuses on exploring different approaches to problems, concentrating on diversity and developing social skills and attitudes.	Level 3 focuses on critical thinking and on experimenting with creating value, for instance through practical entrepreneurial experiences.	Level 4 focuses on turning ideas into action in 'real life' and on taking responsibility for this.	Level 5 focuses on improving your skills for turning ideas into action, taking increasing responsibility for creating value, and developing knowledge about entrepreneurship.	Level 6 focuses on working with others, using the knowledge you have to generate value, dealing with increasingly complex challenges.	Level 7 focuses on the competences needed to deal with complex challenges, handling a constantly changing environment where the degree of uncertainty is high.	Level 8 focuses on emerging challenges by developing new knowledge, through research and development and innovation capabilities to achieve excellence and transform the ways things are done.

KUVIO 5. EntreCompin taitotasotaulukko (Euroopan komissio 2016, 16)

Jokaiselle osaamisalueelle ja niiden eri osioille on tehty taitotasojen mukaiset kriteerit edistymistason kuvaamista varten. Kuvio 5 esittää EntreCompin osaamisalueiden kehityskulkua kahdeksalla eri tasolla, jotka jakautuvat neljään päätasoon. Jokainen taso on määritelty erilaisten ominaispiirteidensä kautta. Tärkeinä määrittelevinä tekijöinä taitotasojen arvioinnissa nähdään itsenäisyys, kyky tehdä yhteistyötä muiden kanssa, kantaa vastuuta ja luoda arvoa muille.

Ensimmäinen taso, Perusta, keskittyy siihen, että omat taidot ja potentiaali löydetään, sekä omat kiinnostuksenkohteet ja toiveet saadaan selville. Löytäminen

ja tutkiminen ovat tason kaksi eri vaihetta. Perustaan liittyy myös erilaisten lähestymistapojen löytäminen ongelmiin ja moninaisuuteen keskittyminen. Sosiaalisten taitojen ja asenteen kehittyminen on olennainen osa tällä tasolla. Tason määrittelevä tekijä on kuitenkin se, että tällä tasolla tukeudutaan toisten tukeen, ja toimitaan joko suoran valvonnan alaisena tai vähennetyllä tuella ja vähäisellä määrällä itsenäisyyttä.

Toinen taso, Keskitaso, keskittyy rakentamaan itsenäisyyttä ja riippumattomuutta. Siinä toimitaan joko itsenäisesti tai yhdessä muiden kanssa. Jonkin verran vastuun ottaminen ja sen jakaminen yhdessä muiden kanssa ovat määritteleviä tekijöitä tässä tasossa. Kokeileminen ja uskaltaminen ovat tason kaksi eri vaihetta. Tason olennaisia piirteitä ovat kriittinen ajattelu ja arvon tuottamisen kokeileminen käytännön yrittäjyyden kautta. Olennaista on harjoitella ideoiden viemistä käytäntöön ja jonkinlaista vastuunkantoa siitä.

Edistyksellinen taso on EntreCompin taitotasotaulukon kolmas taso, ja se on tämän opinnäytetyön kannalta merkittävin taso, sillä se vastaa parhaiten pedagogisessa osuuskunnassa yrittäjyysosaamisten syntymistä. Määrittävänä tekijänä siinä on vastuun ottaminen, joko vähäisellä ohjauksella yhdessä muiden kanssa, tai itsenäisesti muiden kanssa tehden päätöksiä ja kantaen niistä vastuuta. Tason eri vaiheet ovat kehittäminen ja vahvistaminen. Taso keskittyy taitojen kehittämiseen, ideoiden muuttamista toimintaan, vastuun ottamisen kasvamiseen arvon kehittämisessä, ja yrittäjyyden tiedollista kehittämistä. Tärkeää on työskentely muiden kanssa, tiedon käyttäminen arvon luomiseen ja yhä monimutkaisempien haasteiden käsitteleminen.

Neljäs ja viimeinen taso, Asiantuntija, keskittyy muutoksen, innovaatioiden ja kasvun edistämiseen. Tämä on tasoista edistyksellisin ja siihen liittyy vastuun ottaminen monimutkaisesta kehityksestä ja tietyltä alalta sekä oman panoksensa antaminen tietyn alan kehitykseen. Laajentaminen ja toisenlaiseksi muuttaminen ovat tason eri vaiheet. Tasolla olennaista on osaamiset, joita tarvitaan monimutkaisten haasteiden ratkaisemiseen jatkuvasti muuttuvassa ympäristössä, jossa epävarmuuden aste on suuri. Osaamistason viimeisessä muodossa kyetään vas-

taamaan nouseviin haasteisiin kehittämällä uutta tietoa, saavuttamalla huippuosaaminen kehityksen innovaatiokyvyn kautta. Kuitenkin EntreCompissa Asian-tuntija-taso on jätetty pois tarkemmissa kuvailuissa, sillä se kuvastaa keskitason selvästi ylittävää osaamista (Euroopan komissio 2016, 17)

5.1 Parhaat havaitut käytänteet

Seuraavaksi käymme läpi case-esimerkkien kautta sitä, minkälaiset asiat nousivat hyvinä käytänteinä erilaisista pedagogisista osuuskunnista. Tutkimamme pedagogiset osuuskunnat ovat hyvin erilaisia toisiinsa verrattuna ja sen vuoksi erilaisten käytänteiden yhdistäminen tuottaa arviomme mukaan parhaat tulokset. Tämän lisäksi nostamme EntreCompin sovellettavuuden kriteerinä yrittäjyysosaamisten toteutumiseen eri pedagogisissa osuuskunnissa ja arvioimme toimintaa niiden kautta.

5.1.1 Case Uniforst – Kattavasti kompetensseja

Toimivin pedagoginen osuuskunta tutkimuskohteista on arviomme mukaan Uniforst. Uniforstin tapauksessa voimme nähdä EntreCompin kolmen osaamisalueen täyttymisen käytännön yrittäjyudessa: opiskelijat näkivät yhteiskunnallisen ongelman metsäylioppilaiden työllistymisen muodossa ja visioivat siihen ratkaisun ja tämä toteuttaa Entrecompin kohtaa ideat & mahdollisuudet. He hyödynsivät omat resurssinsa, eli metsäylioppilaiden osaamisen ja tarpeen työmarkkinoilla, ja he olivat motivoituneita selvittämään käytännön ratkaisun vaatimat asiat. Tässä toteutuu Entrecompin toinen osaamisalue eli resurssit. Lisäksi Uniforstin perustajat olivat itse aloitteellisia ja työskentelivät yhdessä, oppivat kokemuksen kautta samalla selviytyen epävarmuuksien ja riskien kanssa pyörittämällä oikeaa yritystä. Nämä mainitut tekijät toteuttavat Entrecompin kolmatta osaamisaluetta eli toimeenpano –osiota. Näitä asioita toteuttamalla opiskelijat pystyivät luomaan arvoa myös muille opiskelijoille järjestämällä heille alan työpaikkoja jo opiskeluaikana. Arvon tuottaminen muille nähdään Entrecompissa eräänä yrittäjyyden keskeisimpänä tekijänä (Euroopan komissio 2016, 10).

EntreCompin taitotasomallin näkökulmasta Uniforst sijoittuu kaikissa kolmessa yrittäjyysosaamisalueessa pääosin tasolle Edistyksellinen. Seuraavassa kuvaamme tarkemmin, millä tavalla Uniforst toteuttaa näitä Entrecompin kolmea osaamisaluetta:

Ideat & mahdollisuudet:

- Mahdollisuuksien havaitseminen: metsäylioppilaiden työllistymisen tilanne, johon voidaan vastata palvelulla.
- Luovuus: ideasta pystyttiin tuottamaan ratkaisu työllistämispalvelun muodossa.
- Visio: visiosta pystyttiin tuottamaan selkeä suunnitelma päätöksentekoon.

Resurssit

- Itsetuntemus ja minäpystyvyys: omiin kykyihin tuottaa arvoa toisille luotettiin ja tehtiin yhteistyötä yhdessä muiden kanssa samalla kehittäen omia kykyjään.
- Motivaatio ja sinnikkyys: intohimoon keskityttiin ja arvon luomista jatkettiin takaiskuista huolimatta.
- Resurssien liikkellepano: resursseja pystyttiin hyödyntämään strategisesti ajatellen, jotta voitiin luoda arvoa toisille.
- Muiden liikkeellepano: mukaan pystyttiin inspiroimaan myös muita opiskelijoita tuottamaan yhdessä arvoa toisille.

Toimeenpano:

- Aloittekyky: pystyttiin etsimään ja löytämään mahdollisuuksia, joihin tartuttiin, jotta voitiin luoda arvoa toisille.
- Selviytyminen epävarmuudesta, epäselvyydestä ja riskeistä: Päätöksiä tehtiin epävarmuudesta ja riskeistä huolimatta.
- Yhdessä tekeminen: pystyttiin työskentelemään yhdessä yksilöiden ja ryhmien kesken arvoa tuottaen.
- Kokemuksen kautta oppiminen: kykyä luoda arvoa pystyttiin kehittämään kokemuksien ja vuorovaikutuksen kautta yhdessä muiden kanssa.

Vaikuttaa siis siltä, että täysin opiskelijavetoinen osuuskunta on yrittäjyysosaamisen perusteella parhaat tulokset tuottanut osuuskunta, sillä siinä toteutuu selkeästi niin moni kohta EntreCompin eri osaamisalueista. Muilla osuuskunnilla opiskelijoiden sitoutuminen, oma-aloitteisuus ja vastuunkanto on tuottanut haasteita, eikä niihin välttämättä ole keksitty ratkaisua. Uniforst kuitenkin on onnistunut niin sitouttamaan opiskelijat toimintaan mukaan kuin luomaan hyvät edellytykset toiminnan jatkuvuudelle. Uniforstin toiminnan jatkuvuudessa näkyy selvästi myös Pellervon Osuustoiminta oppimismallina yrittäjyyteen julkaisussa esille tuomia onnistuneen pedagogisen osuuskunnan elementtejä (Troberg & Hytinkoski 2018, 83-86):

- Vanhemmat opiskelijat avustavat uusien opiskelijoiden perehdyttämisessä toimintaan (kts. 4.4. Jatkuvuus).
- Dokumentointijärjestelmän rakentaminen (kts. 4.4. Jatkuvuus).
- Vanhemmat opiskelijat toimivat mentoreina (kts. 4.4. Jatkuvuus ja 4.2. Hallituksen rakenne).
- Vertaisoppiminen tiimeissä (kts. 4.2. Hallituksen rakenne)
- Eri oppilaitosten välinen yhteistyö (kts. 4.11.Yritysyhteistyö ja asiakkuuksien hankinta).

Kuten aiemmin Osuuskunnan perustaminen -kappaleessa hyväksi käytännöksi todettiin, Uniforstin rakenne vaikuttaa soveltavan myös kehäteoriaa, jossa hallitus ja toimihenkilöt muodostavat selkeän ydin-aktiivipelaajat-kehän, ja toiminta kantaa näiden varassa.

Uniforst toimii myös aktiivisesti yhteistyössä ainejärjestöjen kanssa ja näkyy opiskelijoille ruohonjuuritason toiminnassa, sekä tekee muiden opiskelijaosuuskuntien kanssa yhteistyötä. Kuitenkin aktiivinen yhteistyö oppilaitoksen kanssa on hyvin vähäistä, eikä opettajia tai valmentajia ole lainkaan mukana toiminnassa. Myöskään opintopisteyttämiseen ei ole olemassa selkeitä keinoja, vaan opintopisteet saa lähinnä hallitustyöskentelystä. Uniforst toimii hyvänä mallina siitä, millä tavalla opiskelijaosuuskunta voi toimia, mutta oppilaitoksen aktiiviselle mukana olemiselle tarvitsemme hyviä käytänteitä oppilaitososuuskunnista.

5.1.2 Case Taidosto – Sujuvaa opinnollistamista

Hyvä esimerkki toimivasta oppilaitososuuskunnasta on Taidosto. Tutkimuksesamme Taidosto nousi käytänteillään vahvimaksi yksiköksi yrittäjyyden opinnollistamisen kannalta. Olennainen tekijä pedagogisen osuuskunnan menestymiseen on yritystoiminnan toimiva yhdistäminen opintoihin ja opintopisteisiin, eli opinnollistaminen (Hytinkoski & Troberg 2018, 47). Taidoston tapa yksilöllistää jokaiselle opiskelijalle oma polkunsä ja sopeutua opiskelijan tapaan oppia toimi yrittäjyyden opinnollistamisessa erinomaisesti. Tärkeiksi tekijöiksi nousivat opettajien yrittäjyysosaaminen ja oma kiinnostus aiheeseen, sekä joustavuus ja avarakatseisuus opiskelijan tapaan toimia. Haastattelussa tuli esille Taidoston aito halu ja tavoite muuntaa opiskelijan yritystoiminta opintopisteiksi. Arvioinnin kokonaisuus on moniulotteista, sillä palautetta saadaan niin opettajalta, työelämän edustajalta kuin myös asiakkaalta. Tällä tavalla toteutuu pedagoginen näkökulma, työelämäläheisyys ja yrittäjyys opiskelijan liiketoiminnan kehittämisessä.

Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijoiden kiinnostus suuntautuu usein omaan ammattialaan, eikä yrittäjyys ole tarkoitus itsessään, vaan keino toteuttaa omaa ammattiosaamistaan. Oman osuuskunnan perustaminen myös on vaikeampaa kuin jo toimivaan osuuskuntaan liittyminen ja tämän on katsottu palvelevan paremmin ammatillisia opintoja. (Troberg & Hytinkoski 2018, 45.)

Toisen asteen oppilaitoksen luonteen vuoksi EntreCompin taitotaso jää Perustatasolle, sillä yritystoimintaa tehdään pääosin yksin tukeutuen muihin. Pedagoginen osuuskunta on oppilaitoksen vastuulla, eikä silloin opiskelijoilla ole mahdollisuutta kantaa vastuuta yrityksen toiminnasta. Perustatasolla olennaista on opiskelijan omien taitojensa, potentiaalinsa ja toiveidensa löytäminen. Perustatasolla voidaan keskittyä löytämään erilaisia lähestymistapoja erilaisiin ongelmiin. Omaaloitteisuutta ja autonomiaa vasta kehitetään tällä tasolla, eikä se niinkään tähtää vielä itsenäiseen vastuunkantoon ja yrittäjyyteen. Yrittäjyystaidot ovat sil ti tälläkin tasolla vaativia ja näiden taitojen arviontiin tarvitaan uusia menetelmiä.

5.1.3 Case Venture Mill – Yrittäjyysosaamisen arviointi

Yrittäjyysosaamisen arviointi on tarkoituksenmukaista tehdä jollain muulla tavalla kuin tavallisella numeroarvioinnilla. Haastatteluissamme nousi esille, että yrittäjyys on hyvin monimuotoinen osaamisalue, jonka arviointiin on ollut vaikeaa löytää selkeää ja johdonmukaista tapaa. Haastattelemissamme kohteissa osaamisen arviointiin ja opiskelijan kehittymiseen oli hyvin monenlaisia tapoja, jotka sovittiin yleensä tilanne- ja opiskelijakohtaisesti. Tämän vuoksi nostamme esille yhden haastatteluissa nousseen selkeän tavan arvioida yrittäjyyttä. Vertaamme tätä arviointitapaa EntreCompin taitotasoihin (kuviot 5).

Tarkoituksena tässä luvussa on vertailla Venture Millin käytännössä jo testattua tapaa toteuttaa arviointia EntreCompin taitotasoarviointiin. Venture Millin arviointimalli on paljon yksinkertaisempi kuin EntreCompin taitotasomalli. EntreCompin heikkous on se, että sitä ei ole testattu vielä käytännössä. Vertaamme tätä käytännössä testattua arviointitapaa EntreComp-viitekehikseen nostaaksemme niiden yhtäläisyydet esille. Tarkoituksena on tuoda EntreCompista huomioitavia asioita esille niin, että yrittäjyysosaamisen arviointia voitaisiin lähteä kehittämään tulevassa Y-kampuksen pedagogisessa osuuskunnassa.

Taulukko 2 kuvastaa Venture Millissä käytössä ollutta asteittaista tiedon ja taidon hallinnan omaksumista ja soveltamista. Arviointikriteerien mukaan opitun ymmärtäminen ja sanallistaminen, analysointi ja merkityksen antaminen seuraavat ennen uuden luomista. Kyseessä on kokonaisen osaamisalueen kehittyminen, eikä niinkään tiettyjen tiedollisten taitojen osaamisen arviointi. Venture Millin kriteeristö voidaan rinnastaa EntreCompin taitojen kehittymismallin kanssa.

TAULUKKO 2. Venture Millin ja EntreCompin yrittäjyyden arviointikriteerit

Venture Mill		EntreComp	
1	kun ymmärrät	Level 1	Erilaisten ongelmien ja näkökulmien ja tarpeiden ymmärtäminen.
2	kun osaat kertoa sen	Level 2	Erilaiset lähestymistavat ongelmiin.
3	kun osaat analysoida	Level 3	Kriittinen ajattelu ja arvon tuottamisen kokeileminen. Käytännön yrittäjyyskokemukset.
4	kun annat merkityksen	Level 4	Ideoiden toimeenpano ja niistä vastuun kantaminen.
5	kun pystyt luomaan uutta	Level 5-6	kun kannat vastuuta arvon tuottamisesta.

Venture Millin yrittäjyysosaamisten arviointikriteereistä ensimmäisen ja toisen kohdan eli kun ymmärrät ja kun osaat kertoa sen, on rinnastettavissa EntreCompin Perusta-tasossa mainittuihin kriteereihin. Perusta-tasoon kuuluu erilaisten ongelmien, näkökulmien ja tarpeiden ymmärtäminen sekä henkilökohtainen kasvu. EntreCompin Keskitason taidoista kriittinen ajattelu ja arvon tuottaminen erilaisilla käytännön yrittäjyyden kokeiluilla on rinnastettavissa Venture Millin kolmannen ja neljännen tason kriteerien kanssa eli kun osaat analysoida ja antaa merkityksen.

Venture Millin korkeimman osaamisen taso on se, kun pystyt luomaan uutta. EntreCompin Edistyksellinen-tasolla tuodaan voimakkaasti esiin vastuun kantaminen uuden luomisessa. EntreCompin Edistyksellinen –tasossa pystytään hyödyntämään opittua tietoa arvonluomisessa. Tämän voidaan rinnastaa uuden luomiseen.

Oleennaista tällaisessa tavassa arvioida on se, että yrittäjyysosaamista ei arvioida sen mukaan, minkälaista tietoa on opittu, vaan siinä, miten asioita pystytään omaksumaan ja hallitsemaan niin, että siitä pystytään luomaan jotain uutta, joka tuottaa arvoa toisille. Vaikka numeroarviointeja ei ole välttämätöntä yrittäjyyden opinnollistamisessa tehdä, voi se olla kuitenkin merkittävä asia silloin, kun eri alojen opiskelijat tekevät ammatillisia opintojaan pedagogisen osuuskunnan kautta ja ne liitetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opetussuunnitelmaa.

Pelkästään siis uuden luomisen arviointi ei voi toimia yrittäjyyden arviointimallina, vaikka se onkin olennainen osa sitä. Uuden luominen kulkee vastuun kantamisen kanssa EntreCompin mukaan käsi kädessä, joten mukaan arviointiin ja huomion keskipisteeseen täytyy ottaa myös se, kuinka opiskelija pystyy kantamaan vastuuta.

5.2 Ehdotukset pedagogisen osuuskunnan yrittäjyyspolkuihin

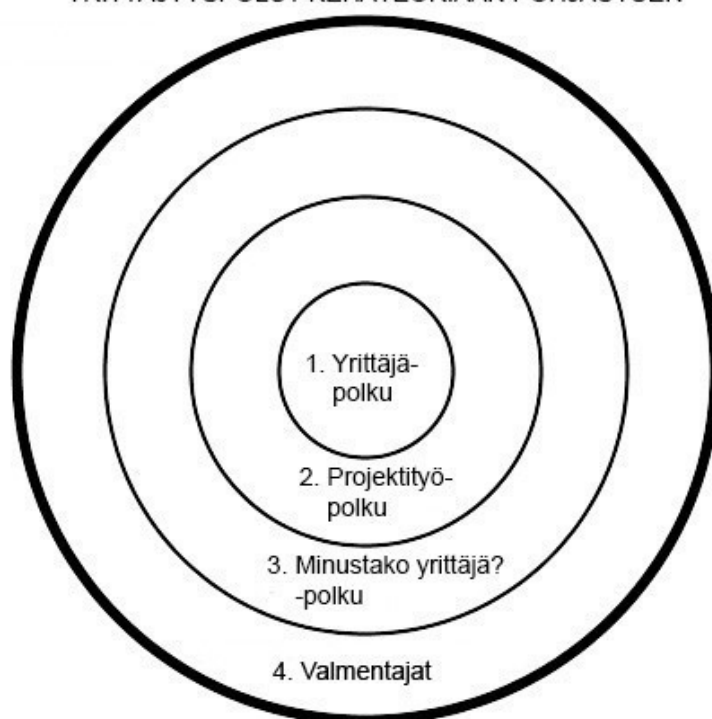
Tässä luvussa esitellään erilaiset polut yrittäjyyden harjoittamiseen pedagogisessa osuuskunnassa (Liite 2). Kaikista ei ole yrittäjiksi, mutta yrittäjyysosaaminen on tärkeää kaikille. Tämä olisi hyvä huomioida myös Y-kampuksen tulevassa pedagogisessa osuuskunnassa. Tutkimuksemme tulosten pohjalta EntreCompin viitekehyksen erilaisista osaamisalueista ja Y-kampuksen kurssitarjonnoista on mahdollista rakentaa yrittäjyyden erilaiset polut tavoitellusta yrittäjyysosaamisen taitotasosta riippuen.

Yrittäjyyspolkujen rakentamisen Y-kampuksen osuuskuntaan voisi luoda EntreCompin etenemismallin mukaisesti. Kuten kuviossa 5 esitellään, voidaan etenemismallit jakaa neljään eri tasoon, mutta keskitymme tässä opinnäytetyössä kolmeen ensimmäiseen tasoon. Asiantuntija-tasolla osaaminen liittyy vastuun ottamiseen monimutkaisesta kehityksestä nimenomaan tietyltä alalta, ja oman panoksensa antaminen tietyn alan kehitykseen. Näemme, että tätä taitotasoa ei tarvitse saavuttaa opintojen aikana.

Y-kampukselle luotavassa pedagogisessa osuuskunnassa voisi tulevaisuudessa tarjota myös Asiantuntija-tasolla toimimisen yrittäjänä, sillä osuuskunnan jäseniä voivat olla opiskelijoiden lisäksi myös opettajat, tutkijat ja muu henkilökunta. Esimerkiksi TAMKin tarjoama Myyntimaisteri-koulutus ja Proakatemia tarjoama YAMK yrittäjyyskoulutus voidaan nähdä tällaisina koulutuksina.

Yrittäjähenkisen opiskelijan tunnistaminen perustamisvaiheessa on olennaista, sillä kehäteorian (Korpi, & Tanhua, 2002, 89-93) mukaisesti Yrittäjä-polun opiskelijat sijoittuvat pedagogisessa osuuskunnassa kehän keskiöön ydinpelaajiksi (kuvio 6). Ydinpelaajat ovat vastuussa osuuskunnan hallituksesta ja sen eteenpäin viemisestä. Kuviossa 6 kuvataan miten yrittäjäybspolut ja oppilaitoksen henkilökunta sijoittuvat pedagogisen osuuskunnan toimintaan.

YRITTÄJYYSPOLOT KEHÄTEORIAAN POHJAUTUEN

KUVIO 6. Pedagogisen osuuskunnan yrittäjäybspolut kehäteorian mukaisesti

Valmentajat ja oppilaitos toimivat mahdollistajina ja tukevat opiskelijoiden yrittäjinä toimimista, mutta eivät vastaa toiminnasta. Tämän vuoksi valmentajat ovat kuviossa 6 ulkokehällä, vaikka he ovat olennainen osa pedagogisen osuuskunnan menestystä. Seuraavassa luvussa käymme tarkemmin, mitä kuviossa 6 mainitut polut pitävät sisällään.

5.2.1 Yrittäjä -polku

Esittelemme ensin Yrittäjä-polun, jonka voidaan nähdä muodostavan Y-kampuksen tulevan pedagogisen osuuskunnan ydinpelaajien kehän. Tällä polulla tärkeä

tekijä on vastuun kantaminen ja päätösten tekeminen yhdessä muiden kanssa, joka on olennainen osa pedagogisen osuuskunnan toimintaa. Tämän tutkimuksen haastatteluista ja luvussa Pedagoginen osuuskunta esiin nostetun pedagogisen osuuskunnan SWOT-analyysin merkittäväksi uhaksi nousi opiskelijoiden sitoutuminen ja vastuun kantaminen ja niihin liittyvät haasteet. Koemme, että pedagogisen osuuskunnan menestyksen kannalta tähän haasteeseen vastaaminen on olennaista.

Yrittäjä-polku tähtää siihen, että opiskelija on kykenevä kantamaan vastuuta päätöksenteosta ja arvon tuottamisesta. Tämä polku pohjautuu EntreCompin taitotasoon Edistyksellinen (kuviokuva 5). Tämän taitotason keskiössä on työskentely yhdessä muiden kanssa, yrittäjyyden tietotason kehittäminen ja kompleksisten haasteiden kanssa toimiminen. Autenttinen työ, raha yrittäjyydessä ja yrityksen pyörittäminen yhdessä muiden kanssa ovat olennainen osa tällaisen taitotason saavuttamista. Siksi osuuskuntatoiminnassa aktiivisesti mukana olevat opiskelijat voisivat rakentaa oman polkunsaa pääosin yrittäjänä toimimisen kautta. Yrittäjyyden kattava opinnollistaminen mahdollistaisi yrittäjähenkisen opiskelijan aktiivisen toiminnan osuuskunnassa opintojen ajan.

Pedagogisen osuuskunnan jatkuvuuden ja menestyksen kannalta on tärkeää, että opiskelijat ottavat vastuun sen toiminnasta. Tämä voidaan sisällyttää opintoihin niin, että tämän tason opiskelijat vastaavat pedagogisen osuuskunnan ydintoiminnasta. Opiskelijat muodostavat hallituksen, tekevät päätöksiä yhdessä ja kantavat vastuun tekemistään päätöksistä. Nämä opiskelijat muodostavat ydinpelaajien ryhmän.

Tämä ydinpelaajien ryhmä vastaa uusien opiskelijoiden kouluttamisesta osuuskunnan pyörittämiseen ja näin ollen vastaa pedagogisen osuuskunnan sujuvasta jatkuvuudesta. Haastatteluissamme nousi esille, että yhdessä tekeminen on avainasemassa tiedonsiirtämisessä. Vertaisten tekemä rekrytointi on tehokkaampaa, joten se olisi hyvä olla ydinpelaajien ryhmän vastuulla.

Tärkeää tässä polussa on se, että opiskelijat hankkivat itse asiakkaansa ja omat

projektinsa. Näin omistajuus ja vastuunkanto omaan työhön syntyy tehokkaimmin. Tärkeää on, että opiskelijat saavat ylläpitää itse asiakassuhteitaan ja huolehtia omasta verkostostaan. Nämä tekijät ovat tärkeitä autenttisen yrittäjyyden kokemisessa. Opintojen aikana syntyneet asiakkuudet ovat tärkeitä myös tulevaisuuden työllistymisen ja yrittäjänä jatkamisen kannalta.

Tämän polun muodostamisessa tärkeää on huomioida myös haastatteluissa nousut haaste tunnistaa yrittäjähenkiset opiskelijat. Yrittäjähenkisten opiskelijoiden tunnistaminen vaatii oppilaitokselta osaamista ja ymmärrystä siitä, millainen on yrittäjähenkinen opiskelija. Näiden opiskelijoiden löytäminen ja kokoaminen ovat ensimmäinen vaihe, jota seuraa autonomian antaminen opiskelijoille pedagogista osuuskuntaa rakentamaan lähdeittäessä.

Kuten haastatteluissamme nousi esille, tällä tasolla valmentaminen on olennainen osa opiskelijan kehityksen tukemisen kannalta. Valmentajalla ei voi olla päättävävaltaa siihen, kuinka opiskelijat tekevät päätöksiä, sillä se vie pois itsenäisyyden sekä mahdollisuuden oppia kokemuksesta. Opiskelijan on vaikea sitoutua toimintaan, jos hän ei ole keskiössä. Valmentajan liiallinen puuttuminen toimintaan heikentää sitoutumista. On tärkeää huomioida oikea suhde tuen, luottamuksen ja pedagogisen ohjauksen suhteen. Valmentamisessa voidaan käyttää tiimivalmentamisen pedagogiikkaa, sillä ydinpelaajien ryhmä voidaan nähdä toimivana tiiminä.

Opinnollistaminen on tärkeää toteuttaa opiskelijakeskeisesti ja joustavasti, sillä pedagogisen osuuskunnan tärkeä kilpailuetu kevytyrittäjyyteen verrattuna on opinnollistaminen. Edistyksellinen-polussa olisi tärkeä pystyä mahduttamaan ja sisällyttämään yrittäjyysopinnot laajasti opiskelijan henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan.

Yrittäjä-polku muodostuu näistä asioista:

- Polun opiskelijat vastaavat pedagogisen osuuskunnan toiminnasta ja hallituksesta ryhmänä.
- Ydinpelaajien ryhmä kouluttaa uudet opiskelijat pedagogisen osuuskunnan toimintaan mukaan ja huolehtii rekrytoinnista.

- Asiakkaat ja projektit hankitaan itse.
- Valmentamisessa tiimivalmentajan pedagogiikka.
- Polun opinnollistaminen selkeänä osana omaa henkilökohtaista opetus-suunnitelmaa.

5.2.2 Projektityö -polku

Projektityö-polussa on kyse itsenäisyyden rakentamisesta ja muiden kanssa työskentelystä. Tällä polulla opiskelija toimii yhdessä muiden kanssa ja kantaa vastuun toiminnastaan. Tämä polku keskittyy siihen, että ideoita viedään käytäntöön ja kokeillaan arvon luomista yrittäjyyden kokemusten kautta. Tällä hetkellä Y-kampus tarjoaa tämän kaltaista toimintaa, kuten innovaatiohaasteet, mutta mukana ei vielä ole yrittäjyyden autenttista kokemusta.

Tämä polku pohjautuu EntreCompin taitotasoon (kuvio 5) Keskitaso. Siinä olennaista on kriittinen ajattelu ja arvon tuottamisen kokeileminen yrittäjyyden käytännön kokemusten kautta. Tarkoituksena on muuttaa ideat toiminnaksi ja kantaa niistä vastuuta.

Pedagogisessa osuuskunnassa Projektityö-polun mukaista toimintaa opiskelija voisi harjoittaa tekemällä erilaisia asiakasprojekteja ja toimimalla projektiluontoisesti erilaisissa tiimeissä. Pedagoginen osuuskunta tuo opintoihin mukaan autenttisen työn kokemuksen, koska siinä toimitaan oikeiden asiakkaiden kanssa ja kyseessä on oikeat rahapalkkiot. Tämä lisää sitoutumista ja vastuun tunnetta.

Projektityö-polkuun kuuluvat opiskelijat, jotka ovat kiinnostuneita pääosin oman ammattiosaamisensa kehittämisestä ja toteuttamisesta yrittäjyyden keinoin. Tämä polku soveltuisi esimerkiksi prototyypin kaupallistamiseen tai oman ammatinharjoittamisen, kuten käännöstöiden tekemiseen.

Olennaista tässä polussa on se, että yrittäjyyden kokemukset ovat helppoja luoda, sillä yrittäjyyttä ei tarvitse tehdä yksin, eikä kaikkea tarvitse hallita itse.

Siinä missä Yrittäjä-polussa vastataan koko pedagogisen osuuskunnan ydintoiminnasta, tällä polulla voi osallistua niin, ettei vastuun kantaminen kata koko osuuskunnan toimintaa vaan lähinnä omat projektit ja oman liiketoiminnan.

Kuten Yrittäjä-polussa, myös tässä polussa asiakkuudet hankitaan itse. Vaikka kyse ei ole kokonaisvaltaisesta vastuun kantamisesta yhdessä muiden kanssa, autenttisen yrittäjyyden kokemuksen kannalta on tärkeää, että asiakassuhteet ylläpidetään ja hoidetaan itse. Haastatteluissa nousi esille, että ilman maksullista toimeksiantoa opiskelija ei pysty oppimaan yrittäjyyttä. Myynnin osaamisen valmentaminen opiskelijoille olisi tärkeää.

Tällä tasolla toimivat opiskelijat voidaan nähdä kehäteorian (kuvio 2) mukaisesti aktiivipelaajina, jotka ovat tärkeä osa pedagogisen osuuskunnan toimintaa, mutta eivät kannu vastuuta sen ydintoiminnasta. Kuitenkin jonkinasteinen vastuunkanto kuuluu tämän polun osaamisalueeseen, ja se voi näkyä oman liiketoiminnan ja omien projektien pyörittämisessä.

Opinnollistaminen voidaan toteuttaa osana oman alan yrittäjyysopintoja, mutta projektiluontoinen yrittäjyys olisi hyvä pystyä liittämään osaksi mitä tahansa opintopolkua. On tärkeää, että opiskelija voi toteuttaa yrittäjyyden keinoin mitä tahansa opintoja asiakasprojekteina pedagogisessa osuuskunnassa.

Tälle polulle olisi hyvä olla olemassa vahvemmin ohjaavaa valmentamista kuin Yrittäjä-polulle. Kyse on todennäköisesti lyhyemmistä ajanjaksoista, jolloin harjoitetaan yrittäjyyttä, joten opiskelijat tarvitsevat edelleen enemmän tukea yrittäjyyden kokeiluissaan. Kuitenkin on hyvä huomioida, että polussa on tarkoitus rakentaa itsenäisyyttä, mutta asenteelliset muutokset vaativat enemmän aikaa kuin liiketoiminnan kehittämiseen tarvittavat perustaidot.

Projektityö-polku muodostuu näistä asioista:

- Yrittäjyyttä ei tarvitse tehdä yksin eikä kantaa liikaa vastuuta pedagogisen osuuskunnan pyörittämisestä.
- Projektien tekeminen yksin tai yhdessä muiden kanssa kokeilemalla yrittäjyyttä.

- Mahdollistaa oman ammatinharjoittamisen opintojen aikana oikeiden asiakkaiden ja oikean rahan kanssa.
- Yrittäjyyden sisällyttäminen kaikkiin opintolinjoihin.
- Valmentaminen vahvasti tukena projektiluontoisessa yrittäjyydessä.

5.2.3 Minustako yrittäjä? -polku

Minustako yrittäjä? -polussa pedagogiseen osuuskuntaan voisivat osallistua opiskelijat, jotka haluavat harjoitella yrittäjyyttä muihin vahvasti tukeutuen. Polku pohjautuu EntreCompin taitotasoon Perusta (kuvio 5). EntreCompin mukaan tämä vahva tuki voi olla joko opettajien, mentoreiden, vertaisten tai konsulttien tarjoamaa. Olennaista tässä tasossa on se, että oppii tunnistamaan omat vahvuudet, kiinnostukset ja toiveet. Se keskittyy myös tunnistamaan erilaiset ongelmat ja kehittämään niihin luovia ratkaisuja. Pääpaino polussa on asenteiden kehittämässä.

Tällä tasolla valmentamisen rooli on merkittävä, sillä opiskelijat tarvitsevat vielä tukea ja ohjausta. Tärkeää on se, että opiskelija voi matalalla kynnyksellä tutkia, olisiko hänestä yrittäjäksi. Omien taitojen, potentiaalin ja toiveiden tunnistaminen ovat tässä polussa keskiössä.

Tämän polun opiskelijat olisivat kaikista kauimpana pedagogisen osuuskunnan ydintoiminnasta. Heidän osallistumisensa pedagogiseen osuuskuntaan olisi Yrittäjä- ja Projektityö-polkujen opiskelijoiden mahdollistama. Minustako yrittäjä? -polun opiskelijat eivät kantaisi vastuuta pedagogisen osuuskunnan toiminnasta, mutta voisivat lähteä mukaan osaamisalueiden kehityttyä EntreCompin taitotasojen mukaisesti. Toimiminen yhdessä aktiivisten pedagogisen osuuskunnan jäsenten kanssa mahdollistaa sen.

Kaikista opiskelijoista ei voi tehdä yrittäjiä, mutta yrittäjyystaitojen harjoittelu on tärkeää jokaiselle. Tämän kaltaisia kursseja Y-kampuksella tarjotaan jo, mutta mukana ei ole vielä aitoa ja autenttista työtä sekä yrittäjyyden harjoittamista työelämäläheisesti.

Minustako yrittäjä? -polulla opiskelija voisi olla mukana erilaisissa projekteissa tai harjoittaa pienimuotoista liiketoimintaa yhdessä muiden polkujen opiskelijoiden kanssa ilman, että vastuu yksilölle kasvaisi liian suureksi saaden kuitenkin autenttisen yrittäjyyden kokemuksen. Minustako yrittäjä? -polku tarjoaisi mahdollisuuden jokaiselle harjoitella yrittäjänä toimimista turvallisesti osuuskunnassa. Tämän kautta myös Y-kampuksen kurssitoimintaan voitaisiin yhdistää autenttinen yrittäjyyden kokeileminen.

Minustako yrittäjä? -polku muodostuu näistä asioista:

- Yrittäjyystaitojen ja asenteiden harjoittelu turvallisesti yhdessä muiden kanssa.
- Ongelmien tunnistaminen, ymmärtäminen ja erilaisten lähestymistapojen löytäminen.
- Vahva valmentaminen yksilön tukena ja osana Y-kampuksen olemassa olevia kursseja.
- Mahdollisuus lähteä mukaan Yrittäjä- ja Projektityö-polkujen opiskelijoiden projekteihin.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tavoite oli pohjustaa pedagogisen osuuskunnan perustamista kolmelle Y-kampukselle Tampereen korkeakouluyhteisölle. Opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää parhaat käytänteet, jotka täytyy ottaa huomioon pedagogisen osuuskunnan konseptointia varten.

6.1 Lopputuloksen ja prosessin arviointi

Opinnäytetyössä päästiin tavoitteeseen, koska saimme selville olennaisia pedagogisen osuuskunnan menestymiseen vaikuttavia tekijöitä ja loimme niiden pohjalta parhaat käytänteet, joiden pohjalta pedagogisen osuuskunnan konseptointi voi alkaa. EntreComp-viitekehys tarjosi hyvän näkökulman yrittäjyysosaamisille ja hyödynsimme sitä tulosten tulkinnassa. Kokonaisuudessaan opinnäytetyöprosessi sujui hyvin.

Teemahaastattelun ja teorian tarjoama aineisto mahdollisti kokonaisvaltaisen ja kattavan näkemyksen yrittäjyyskasvatuksen maailmaan. Tulokset olivat selkeitä ja merkittävät pedagogisen osuuskunnan toimintaan vaikuttavat seikat nousivat esille. Valitsemamme teemahaastattelu tarjosi hyvän työvälineen ymmärtää kyseessä olevaa monimuotoista ilmiötä. Teorian EntreComp -viitekehys toimi loistavasti tulosten tulkinnassa, sillä se auttoi kohdentamaan muuten vaikeasti rajattavissa olevaa laajaa aihealuetta.

Suunnitteilla oleva toimeksiantomme mukainen pedagoginen osuuskunta on poikkeuksellisen suuri ja monimuotoinen. Näin ollen sitä ei voida suoraan verrata mihinkään jo kauankin toimineeseen pedagogiseen osuuskuntaan, kuten esimerkiksi Tampereen ammattikorkeakoulun Proakatemiaan tai Jyväskylän ammattikorkeakoulun Tiimiakatemiaan. Näissä tiimioppimisen mallia noudattavissa opiskelijaosuuskunnissa erot toiminnan kestossa, osuuskunnan jäsenmäärissä ja kaavaillussa toiminnan tavassa ovat erilaiset kuin suunnitteilla olevassa Tampe-

reen korkeakouluyhteisön pedagogisessa osuuskunnassa. Myöskään ammattikoulujen oppilaitososuuskuntiin ei voi toimeksiantomme kaavailemaa osuuskuntaa suoraan verrata, koska tässä työssä on esitetty ratkaisu korkeakouluille. Ammattikoulujen ikärakenne ja käsitys ja tavoitteet yrittäjyysosaamisten suhteen ovat erilaisia kuin korkeakouluissa. Myöskään toisen asteen oppilaitoksista emme löytäneet yhdistäviä tekijöitä tai parhaiksi käytännöiksi muutettavia seikkoja. Tämän vuoksi Muuramen lukion työosuuskunta Kisällin toimintamallia emme pystyneet hyödyntämään tämän tutkimuksen kannalta moneltakaan osin. Olisimme halunneet paneutua enemmän monialaisten tiimien toimintaan, mutta emme onnistuneet löytämään sellaisia tutkimuskohteita, jotka olisivat antaneet meille lisää tietoa ja kokemusta tähän seikkaan liittyen. Lisäksi emme onnistuneet saamaan tarpeeksi tietoa valmentajaresurssien tarpeesta ja niiden jakamisesta, jotta olisimme voineet vastata toimeksiantajan tarpeeseen tekemällä konkreettisen ehdotuksen.

Tarjoamme kehittämisehdotuksena yrittäjyyden kolme polkua, joiden pohjalle pedagoginen osuuskunta voidaan rakentaa. Kyseessä on isoa joukkoa palveleva pedagoginen osuuskunta, joten sen toiminnan tulee olla joustavaa. Sen tulee mahdollistaa eri alojen opiskelijoiden toiminta ja heidän erilaisten tavoitteiden toteutuminen. Ehdottamamme polut lähtevät yrittäjyyden kokeilusta päätyen täysipäiväiseen yrittäjyyteen. Polut ovat malli siitä, millä taitotasolla yrittäjänä opiskelija voi toimia ja miten oppilaitoksessa mahdollistetaan ja otetaan huomioon erilaiset yrittäjyysosaamisten taitotasot. Luomiemme polkujen pohjalta suunnitteilla olevaa osuuskuntaa voidaan lähteä kehittämään. Polkujen sitominen Y-kampuksen olemassa olevaan kurssitarjontaan jäi vajaaksi kehittämisehdotukseksamme.

Koemme, että opinnäytetyötä tehdessämme opimme ymmärtämään mitkä asiat vaikuttavat pedagogisen osuuskunnan toiminnan menestykseen ja mitä yrittäjyysosaamiset ovat. Opimme paljon yrittäjyyskasvatuksesta ja se on etu tulevaisuuden työtehtävissämme.

6.2 Jatkotoimenpiteet

Tutkimuksemme mukaisia jatkotoimenpiteitä on pedagogisen osuuskunnan perustaminen tarpeelle, joka opiskelijoilla jo on. Tämän vuoksi erilaisten tarpeiden selvittäminen on tärkeää. Tarpeen selvittämiseen suosittelemme opiskelijoille suunnattua kyselyä ja haastatteluja.

Haasteina mainittiin yrittäjähenkisten opiskelijoiden tunnistaminen. Näiden opiskelijoiden tunnistaminen on tärkeää silloin, kun pedagogista osuuskuntaa lähdetään perustamaan. Ydinryhmän kokoaminen jo valmiiksi yrittäjähenkisistä opiskelijoista helpottaa prosessin alkutaivalta. Uhkana on se, että opiskelijan pitäminen keskiössä voi olla haastavaa oppilaitoksen puolelta. Täytyy ottaa huomioon, että vastuu tekemisestä tulee olla opiskelijalla. Pedagogisen osuuskunnan perustamiseen liittyvät askeleet ja huomioon otettavat asiat olemme koonneet liitteeseen 3.

Muita merkittäviä asioita olivat vertaisten tekemä rekrytointi, sekä valmentajien sitoutuminen ja aito halu tukea ja edistää yrittäjyyttä koulutusaloilla. Näiden valmentajien tunnistaminen ja sitouttaminen toimintaan olisi hyvä toteuttaa suunnitelmallisesti. Yrittäjyyden opinnollistaminen yhteistyössä koko Tampereen korkeakouluyhteisössä vaatii selkeät linjaukset ja suunnitelmat, jotta kokonaisuus pedagogisen osuuskunnan monimuotoisessa toiminnassa säilyy.

Pedagogisen osuuskunnan todellinen toimivuus saadaan kuitenkin selville vasta, kun sen perustaminen alkaa ja se otetaan käyttöön. Tämän vuoksi pilotoiminen voitaisiin toteuttaa niin, että muodostetaan opiskelijoista ydinryhmä, jolle tarjotaan puitteet, tilat, valmentaja ja oppilaitoksen tuki. Tärkeänä on huomioida, että oppilaitos ei voi perustaa pedagogista osuuskuntaa opiskelijoille, vaan vetovastuu täytyy alusta alkaen olla opiskelijoilla. Opiskelijoista koostuva ydinryhmä voisi löytyä esimerkiksi tuomalla aihe yhtenä haasteena InnoEvent-tapahtumaan, tai käyttämällä Y-kampuksen Student Activator -ryhmää suunnittelussa. Tärkeää kuitenkin olisi tehdä alusta alkaen yhteistyötä opiskelijoiden kanssa, sillä he ovat niitä, jolle koko pedagoginen osuuskunta alustana ollaan suunnittelemassa.

TOIMENPITEET JATKOA VARTEN:

1. Tutkia, mikä on olemassa oleva todellinen tarve opiskelijoiden näkökulmasta yrittäjyyteen Tampereen Korkeakouluuyhteisöllä.
2. Tunnistaa sopivat valmentajat, jotka voivat lähteä tukemaan hanketta.
3. Tunnistaa opiskelijat, jotka voivat lähteä perustamaan osuuskuntaa.
4. Luoda erilaiset polut, joiden kautta erilaisten taitotasojen kehittäminen pedagogisessa osuuskunnassa mahdollistetaan.
5. Suunnitella yrittäjyyden opinnollistaminen osuuskunnan toiminnassa.
6. Pilotointi kokoamalla ydinryhmä, joka suunnittelee toimintaa. Vaihtoehtoja voivat olla esimerkiksi InnoEvent-tapahtuman käyttäminen tarjoamalla pedagogisen osuuskunnan suunnittelun toimeksiantona tai Student Activator -ryhmää toiminnan suunnittelussa.

LÄHTEET

Arola, M. (toim.) 2017. Eväitä työelämään. Kuusi tapaa lisätä korkeakouluopiskelijoiden työelämävalmiuksia. Helsinki: Sitra. Luettu 13.9.2019.

<https://www.sitra.fi/julkaisut/evaita-tyoelamaan/>

Claxton, G. 2006. Learning to learn. Making sense of personalized learning. Bristol: TLO limited. Luettu 23.9.2019

https://mkx20bvs5a2cy6u43bq2jgtp-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2017/03/BLP_L2L4G_sample.pdf

Euroopan komissio. 2016. EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework. Jrc Science for Policy Report. Luettu 8.9.2019.

<https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/entrecomp-entrepreneurship-competence-framework>

Hero, L-M. 2019. Learning to develop innovations Individual competence, multidisciplinary activity systems and student experience. Turun yliopisto. Turku 2019. Luettu 8.9.2019.

https://www.utupub.fi/bitstream/handle/10024/147038/Hero_PhD_dissertation_FIN_FIN.pdf?sequence=4&isAllowed=y

Hirsjärvi, S. Hurme H. Tutkimushaastattelu: teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press 2008.

Huusko, M., Vettenniemi, J., Hievanen, R., Tuurnas, A., Hietala R., Kolhinen J. & Ruskovaara, E. 2018. Yrittämään oppii yrittämällä. Yrittäjyys ammatillisessa koulutuksessa ja korkeakoulussa -arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Luettu 16.9.2019.

<https://karvi.fi/publication/yrittamaan-oppii-yrittamalla-yrittajyys-ammattillisessa-koulutuksessa-ja-korkeakouluissa-arviointi-2/>

Hytinkoski, P. & Troberg, E. 2018. Osuustoiminta oppimismallina yrittäjyyteen. Opas opiskelijoiden osuuskuntien perustamiseen. Osuustoimintakeskus Pellervo. Luettu 12.9.2019.

<https://pellervo.fi/verkkokauppa/wp-content/uploads/2018/03/opiskelijaOSKopas.pdf>

Immonen, J. 2010. Oppilaitososuuskunta – silta oppimiseen ja yrittäjyyteen. Tampereen ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opettajankoulutuksen kehittämishanke. Luettu 16.9.2019.

https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/22807/Immonen_Jaana.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Key competences for lifelong learning. 2006. Recommendation of the European parliament and of the council of 18 December 2006 on Official Journal of the European Union. Luettu 8.9.2019.

<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF>

Koulutuksen yrittäjyyslinjaukset 2017. Opetus ja kulttuuriministeriö. Luettu 13.9.2019. https://minedu.fi/yrittajyyslinjaukset_luettu_8.9.2019

Korpi, R. & Tanhua, P. 2008. Yhteispeli työelämässä. Jyväskylä: Gummerus Kustannus Oy.

Kotila, H & Mäki, K. (toim.) 2015. 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helia Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Helsinki.

Lackéus, M. 2015. Entrepreneurship in education - what, why, when how. OECD Luettu 23.9.2019

http://www.oecd.org/cfe/leed/BGP_Entrepreneurship-in-Education.pdf

Nissilä, M. 2012. TOY - työssäoppiminen yrittäjänä -esite. Luettu 15.9.2019.

<https://issuu.com/miniaminia/docs/toy>

Opetushallitus. 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Määräykset ja ohjeet 2014:96. Luettu 13.9.2019

https://www.oph.fi/download/163777_perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf.

Opiskelijayrittäjyys. Usein kysytyt kysymykset. Luettu 5.10.2019.

<https://opiskelijayrittajyys.fi/opiskelijayrittajyys/usein-kysyttya/>

Patentti- ja rekisterihallitus 2017. Osuuskunnan perustamisilmoitus. Luettu 5.10.2019.

<https://www.prh.fi/fi/kaupparekisteri/muutyrittajyys/osuuskunta/perustaminen.html>

Proakatemia. Tampereen Ammattikorkeakoulu. Luettu: 3.10.2019 <https://proakatemia.fi>

Saraketo, H. & Nevalainen T. (toim). 2017. Theories behind Proakatemia. Tampere: Tampere University of Applied Sciences. Luettu: 12.9.2019.

<http://julkaisut.tamk.fi/PDF-tiedostot-web/B/90-Theories-and-experiences-on-team-learning-Academic-adventures-in-Proakatemia.pdf>

Spranger, A.N. 2019. Why people stay: helping your employees feel seen, safe, and valued. London: Routledge. Luettu: 16.9.2019

<http://web.b.ebscohost.com/libproxy.tuni.fi/ehost/detail/detail?vid=0&sid=f971aa38-8526-49aa-8153-7d4872fc1130%40pdc-v-sessionmgr02&bdata=JkF1dGhUeXBIP-WNvb2tpZSxpcCx1aWQmc2l0ZT1laG9zdC1saXZlJnNjb3BIPXNpdGU%3d#AN=1875605&db=nlebk>

Tuomi, J. & Sarajärvi A, 2018 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi

Helsinki Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Valtioneuvoston kanslia. 2003. Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelma.
Luettu 20.9.2019

<https://valtioneuvosto.fi/documents/10184/369117/hallitusohjelma-vanhanen.pdf/da627124-c0ee-4015-9642-197b11013c02/hallitusohjelma-vanhanen.pdf>

Yrittäjyyden pelikirja korkeakouluille. 2018. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry, Suomen yliopistojen rehtorineuvosto UNIFI & Suomen Yrittäjät.
Luettu 8.9.2019

<http://www.arene.fi/wp-content/uploads/Raportit/2018/Yritt%C3%A4jyysuositukset/Pelikirja%20Yritt%C3%A4jyysuositukset.pdf>

Y-Kampus – kokeilemisen paikka. Luettu 8.9.

http://www.y-kampus.fi/wp-content/uploads/2017/04/Y-kampus_esitys_FI_reduced.pdf

LIITTEET

Liite 1. Jatkuvuus-teeman purkaminen ja yhdistäminen

Vastuunkanto:

- Hallituksen olisi tärkeää koostua opiskelijoita päätäntävällän ja itsenäisyyden vuoksi
- Oppilaitoksen ollessa mukana hallituksessa, on se juridisessa vastuussa osuuskunnan toiminnasta, eikä tämä ole suositeltavaa

VENTURE MILL:

- 10% tuli osuuskunnalle. Laskut esim. Kirjanpidosta olivat isompia kuin tulot. Ei onnistuttu löytämään opiskelijoista niitä, jotka tekisivät kirjanpidon.
- Yritettiin saada opiskelijoita mukaan, kun Linnan kehitykseen tuli uusi työntekijä, jolla oli kivoja näkemyksiä ja se tuli hallitukseen. Mutta sitten se lähti. Sen jälkeen tuli se, että tämä on tässä ja miten viedään osuuskunta selvitystilaan. Aika ajoi ohi sen konseptin.

UNIFORST:

- Hallituksessa 7 jäsentä, varajäsen. Toimihenkilöitä, joilla ei ole hallituspaikkaa, mutta monella hallituksen jäsenellä on toimihenkilösopimus. Meitä on 10.
- On helppo ja onnistunut aina löytymään tyypit tekemään töitä. Uusia hyviä tekijöitä. Vastuu toiminut hyvin.
- Yleensä se, joka tänne tulee, on tietoinen siitä, mitä täällä tehdään, koska pienet on piirit ja tietää mitä tekee ja kuka tekee.

TAIDOSTO:

- Hallinto: 5 varsinaista jäsentä, 3 vara hallituksessa. Kokoontuu 1 kerran kk. Osa-aikanen hoitaa taloushallintoa. Ei enää opiskelijoita hallituksessa, mutta alumneja.
- Hallituksessa PJ ja sihteeri saa kokouspalkkion. Taloudellisista asioiden hoitamisesta saa palkkaa.

LEPAA:

- Osuuskunnan pyörittämisestä ei saanut palkkaa, mutta kulut maksettiin. Esim. Postin lähettäminen yms, mutta ei hallitustyöskentelystä. Hallituslaiset ottivat työtehtäviä normaalisti vastaan ja saivat palkkaa siitä.
- Toisella asteella yrittämisestä puutarha-alalla sai opintopisteet.
- AMK:ssa meni harjoitteluun opintopisteet, mutta siellä oli myös yrittäjäyyskurssi, johon sen pystyi yhdistämään.
- AMK opettaja yrittäjäydestä tuli osuuskuntatoimintaan mukaan sen perustamisen jälkeen, ja toimi asiantuntijana ja auttoi sitä kautta opiskelijoita pyörittämään yritystä.
- Ottaa huomioon:
 - Vakuutukset, pankki, lomakkeet
 - Hinnoittelun oppiminen
 - Kirjanpidossa asiantuntija osuuskunnan kirjanpidosta
- Opiskelijan vastuun kanssa ei ollut ongelmaa. Opettajat oli alkuvaiheessa mukana. Pääsääntöisesti oli opiskelijavetoinen.
- Kaiken a ja o on, että opiskelijat ovat vetämässä. Sen täytyy lähteä heistä.
- Puheenjohtajat, jotka ovat olleet mukana, ovat sanoneet, että ihan paras oppi on, että jokaisen asian täytyy selvittää itse. Tämän kokemuksen jälkeen on helppo perustaa oma yritys.
- Markkinointi: Asiakashankintaa, Lepaalla isot puutarhamessut, Hämeenlinnassa oli oma osasto, jossa oppilaitos oli mukana ja osuuskunta sen kautta. Markkinointimateriaalia jaettiin kaikissa oppilaitoksen tilaisuuksissa. Puutarhamessuilla ja elomessuilla saatiin ihan ulkopuolisia ja uusia asiakkaita.

KISÄLLI:

- 2 työntekijää, toiminnanjohtaja ja kehittämisspäällikkö. Kasvatusalalta ja tiimiakatemiasta. Tällä hetkellä ei ketään yrittäjää vakkari-palkkalistoilla. Meillä on työparina pedagogi ja tiimiakatemialainen.
- Käytämme yritysmaailman kuvioita ja opimme tekemällä. Ei kerhoja.
- Voi tehdä projektin, jos tulee idea tai mennä jonnekin synnyttämään idea.
- Laskutus tapahtuu henkilökohtaisella verokortilla, joten ei osuuskunnan kautta. Nuoret käyttävät Ukko.fi:tä.

- Olemme nuorten työpaja, yrittäjyyskasvatuksellinen ja sisäinen yrittäjyys, mitä mitataan.
- Vedämme myös paikallisen toiminnan lisäksi 3 kk settejä ympäri Suomea, 15 aktiivipäivää. Käymme valmentamassa ja mukana on yrittäjiä ja oikeita keissejä. Nuoret ratkovat niitä synnytys-tyyliin ja tekevät välillä rahaakin.
- Hallitus kokoontuu 2 krt vuodessa. 5-6 henkilöä. Perustajatahoja ja yhteistyökumppaneita ja lukion henkilökuntaa.
- Viime vuoden ja toissavuoden maksetut 2018 8000€ 2017 10 000 €.
- Talousvastaava haetaan 2 vuodeksi kerrallaan ekaluokkaisista lukiolaisista. Perehdytys tehdään. Opiskelijat voivat hakea, ja jos on useampi hakija.

Liite 2. Pedagogisen osuuskunnan yrittäjyyspolut

ERILAISET YRITTÄJYYS- POLUT

On tärkeää tarjota erilaisia tapoja olla yrittäjä pedagogisessa osuuskunnassa opintojen aikana koulutusalaista riippumatta. Pedagoginen osuuskunta voidaan rakentaa näiden polkujen pohjalte.

YRITTÄJÄ-POLKU

- Opiskelijat vastaavat osuuskunnan toiminnasta ja jatkuvuudesta sekä muodostavat hallituksen.
- Opiskelijat hankkivat itse asiakkaansa ja projektinsa.
- Valmentaja valmentaa ydinryhmää tiimivalmennuksen keinoin ja tukee osuuskunnan kehittämisessä.
- Polku selkeänä osana opiskelijan omaa HOPSia.

Tällä tasolla opiskelija pystyy kantamaan vastuuta yksin ja yhdessä muiden kanssa.

PROJEKTITYÖ-POLKU

- Opiskelijat voivat yksin tai yhdessä muiden kanssa testata omia erilaisia projekteja.
- Mahdollistaa oman ammatinharjoittamisen opintojen aikana.
- Valmentaminen vahvasti tukena projektiluontoisessa yrittäjyydessä.

Tällä tasolla opiskelija rakentaa itsenäisyyttä ja oppii uskaltamaan.

MINUSTAKO YRITTÄJÄ?-POLKU

- Yrittäjyystaitojen ja yrittämäjäisen asenteen harjoittelu ja synnyttäminen turvallisesti yhdessä muiden kanssa.
- Omien vahvuuksien ja kiinnostuksen kohteiden löytäminen.
- Ongelmien tutustuminen, ymmärtäminen ja erilaisten lähestymistapojen löytäminen.
- Vahva valmentaminen yksilön tukena.
- Mahdollisuus lähteä mukaan Yrittäjä- ja Projektityö-polkujen kautta projekteihin.

Tällä tasolla opiskelija tutustuu yrittäjyyteen vahvasti muihin tukeutuen.

Poluista voi edetä eri taitotasoille. Kaikissa poluissa sujuva yrittäjyyden opinnollistaminen on tärkeää. Opinnollistaminen voidaan toteuttaa osana oman alan yrittäjyysopintoja, mutta projektiluontoinen yrittäjyys olisi hyvä pystyä liittämään osaksi mitä tahansa opintopolkua. On tärkeää, että opiskelija voi toteuttaa yrittäjyyden keinoin mitä tahansa opintoja asiakasprojekteina pedagogisessa osuuskunnassa.

Liite 3. Pedagogisen osuuskunnan perustamisen askeleet

Pedagogisen osuuskunnan perustamisen askeleet

YRITTÄJYYS OSANA OPINTOJA

KUKA PERUSTAA OSUUSKUNNAN?

Yrittäjämäisten opiskelijoiden tunnistaminen ja rekrytointi on hyvä toteuttaa vertaisten kanssa yhteistyössä. Oma-aloitteiset ja vastuuta kantavat opiskelijat muodostavat ydinryhmän, jonka kanssa valmentajat voivat lähteä perustamaan osuuskuntaa. Tärkeää on antaa opiskelijoille vapaus vastuun rinnalle.

1

MIHIN TARPEeseen OSUUSKUNTA VASTAA?

Osuuskunnan perustamisvaiheessa on tärkeää selvittää, millaiseen olemassa olevaan tarpeeseen se opiskelijan näkökulmasta vastaa. Sen sanallistaminen selkeään muotoon antaa motivaation ja tarkoituksen toiminnalle. Näin opiskelijat ja opetushenkilökunta voivat toimia yhdessä yhteisen mission ja vision toteuttamiseksi.

2

YRITTÄJYYDEN OPINNOLLISTAMINEN

Pedagogisessa osuuskunnassa tehtyjen opintojen yhdistäminen opintoihin tulee tehdä sujuvaksi ja yhtenäiseksi kokonaisuudeksi Tampereen korkeakoulu yhteisössä. Tärkeää on lähteä mukaan opiskelijan tapaan olla yrittäjä, sillä yhtä oikeaa tapaa on vaikeaa löytää.

3

HENKILÖKUNNAN RESURSSIT

Opettajien tulee olla valmentajia. Valmentajilla on tärkeää olla yrittäjyysosaamista ja yrittäjämäinen asenne suhteessa omaan ja muiden tekemiseen. Valmentajan tulisi kokea yrittäjyyden edistämisen koulutuksessa tärkeäksi asiaksi. Valmentajaparina voisi toimia hyvin yrittäjä ja opettaja. Työtunnit on sisäänrakennettu opetukseen sisältyvänä resurssina.

4

HALLITUKSEN MUODOSTAMINEN

Hallituksen on tärkeää muodostua pääsääntöisesti opiskelijoista autonomian ja sitoutumisen vuoksi. Ei ole suositeltavaa, että oppilaitos on mukana hallituksessa, koska tällöin se on juridisessa vastuussa osuuskunnan toiminnasta.

5